

MUSICĂ
RICERCATĂ

MUSICA RICERCATA FESTIVAL OP. 5

LIGESTEZIA

PRIVEȘTE SUNETUL, ASCULTĂ CULOAREA!

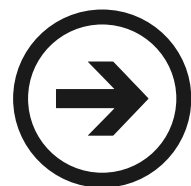
20-26
IULIE
SIBIU

ACȚIUNE COFINANȚATĂ DE
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
SIBIU

Program

20 iulie / Joi

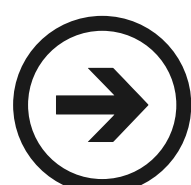
BISERICA URSULINELOR

19:00 DISCUȚIE PRE-CONCERT
„Ligeti 100 și sinestezia” cu Gabriel Bebeșlea

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 CONCERT EXTRAORDINAR DE DESCHIDERE
„LA FOLLIA STRAVAGANTE”
Orchestra Națională de Tineret a Moldovei
Neža Klinar *conducere muzicală*
În program lucrări de: Girolamo Frescobaldi, György Ligeti,
Antonio Vivaldi, Carlo Farina, Dan Țurcanu,
Francesco Geminiani

21 iulie / Vineri

ERASMUS BÜCHERCAFÉ

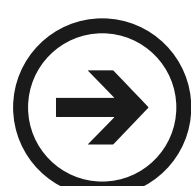
19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 DISCUȚIE CU PUBLIC
„Multiculturalismul transilvănean și Cercul literar
de la Sibiu” cu Emil Hurezeanu și Ion Vartic
Sesiune de autografe

BISERICA EVANGHELICĂ SF. IOAN

21:00 RECITAL EXTRAORDINAR „BALADE ȘI JOCURI”
Alexandra Tîrșu *vioară (Stradivarius Ida Haendel)*
În program lucrări de: Paul Hindemith, Sándor Veress,
György Kurtág, Eugène Ysaÿe, George Enescu, György Ligeti

22 iulie / Sâmbătă

SALA FESTIVĂ A BIBLIOTECII
JUDEȚENE ASTRA

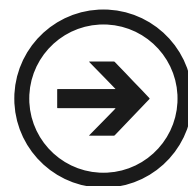
19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 DISCUȚIE CU PUBLIC
„Theodoros” cu Mircea Cărtărescu și Radu Vancu
Sesiune de autografe

21:00 RECITAL CAMERAL „TRANSINESTEZIA”
Ansamblul Musica Ricercata
În program lucrări de: György Ligeti, Lukas Ligeti,
Carl Ditters von Dittersdorf, Michael Haydn, Béla Bartók /
Dan Variu, Norbert von Hannenheim, György Kurtág,
Sabin Drăgoi, Ján Levoslav Bella, Peter Eötvös

INTRARE LIBERĂ
LA TOATE EVENIMENTELE

23 iulie / Duminică

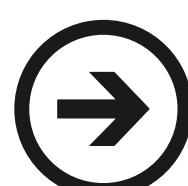

BISERICA FRANCISCANĂ

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 RECITAL CAMERAL „RECERCARI ET CANZONI”
Cvintetul de suflători „Duende”
În program lucrări de: Girolamo Frescobaldi /
Gabriel Bebeșlea, Wolf von Aichelburg, György Ligeti

24 iulie / Luni

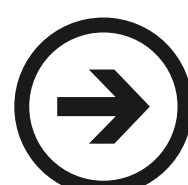

SALA OGLINZILOR A F.D.G.R.

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 RECITAL EXTRAORDINAR „TABLOURI SONORE”
Daniel Ciobanu *pian*
În program lucrări de: György Ligeti, Modest Musorgski,
Dan Dediu, Franz Liszt

25 iulie / Marți

SALA FESTIVĂ A BIBLIOTECII
JUDEȚENE ASTRA

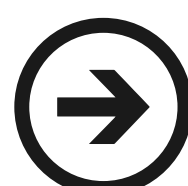
17:00 Conferința „Vorbitorincii”
cu Radu Paraschivescu și Cătălin Striblea
Sesiune de autografe

TEATRUL NAȚIONAL „RADU STANCA”

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 CONCERT SIMFONIC EXTRAORDINAR
Orchestra Națională de Tineret a Germaniei
Clemens Schuldt *dirijor*, Martynas Levickis *acordeon*
În program lucrări de: Richard Strauss, Daniel Nelson,
Jean Sibelius, Esa-Pekka Salonen

26 iulie / Miercuri

PIAȚA MARE

20:00 CONCERT EXTRAORDINAR DE ÎNCHIDERE

Filarmonica de Stat „Transilvania”
Gabriel Bebeșlea *dirijor*
În program lucrări de: Carl Filtsch, Ján Levoslav Bella,
Ludwig van Beethoven, György Ligeti

Ediția a V-a a festivalului Musica Ricercata îl omagiază pe unul din cei mai mari compozitori ai secolului XX, György Ligeti (născut la 70 km de Sibiu), de la a cărui naștere se sărbătorește în 2023 exact un secol. Însuși numele festivalului, Musica Ricercata (în traducere muzică cercetată), este titlul unei piese compuse de acesta, așa că omagierea sa este mai mult decât firească, chiar necesară. Transilvăneanul György Ligeti a devenit unul din cei mai importanți și influenți compozitori ai istoriei muzicii, compozițiile sale ajungând inclusiv la rangul de „pop culture” prin utilizarea lor de către regizori celebri, precum Stanley Kubrick în 2001: A Space Odyssey, The Shining și Eyes Wide Shut, Martin Scorsese în Shutter Island, Tim Burton în Charlie and the Chocolate Factory sau Gareth Edwards în Godzilla.

Denumirea acestei ediții, Ligestezia, este un joc de cuvinte generat prin contopirea numelui lui Ligeti cu cuvântul „sinestezie” – capacitatea de a vedea culori atunci când auzi sunete, o abilitate senzorială extrem de rară pe care însuși Ligeti o deținea. Toate evenimentele din festival aduc publicului o experiență senzorială care îmbină într-un mod inovator sunetul și culoarea, totul în contextul multiculturalismului transilvănean. Pentru că sunt șapte culori ale curcubeului, festivalul durează șapte zile și fiecărei zile îi coincide o culoare din ROGVAIV, fiecare loc de desfășurare al evenimentelor fiind iluminat zilnic în culoarea corespunzătoare. Tot de la această extraordinară abilitate senzorială vine și motoul acestei ediții, „Privește sunetul, ascultă culoarea!”, fiind o încurajare a publicului de a însoți această călătorie muzicală din perspectiva tuturor simțurilor. Personalități extraordinare ale culturii vor fi prezente la Sibiu: Emil Hurezeanu (ambasadorul României la Viena), Mircea Cărtărescu (cel mai premiat și apreciat scriitor român), violonista Alexandra Tîrșu (interpretând pe celebra vioară Stradivarius a lui Ida Haendel, una din cele mai importante studente ale lui George Enescu), Daniel Ciobanu (cel mai important pianist român din tânăra generație), poetul Radu Vancu,

teatrologul Ion Vartic, scriitorul Radu Paraschivescu, jurnalistul Cătălin Striblea, dirijorul Clemens Schuldt.

Publicul va avea ocazia să asculte, pe lângă compozițiile titanului György Ligeti, muzica unor imenși compozitori care l-au influențat sau i-au fost alături în viața componistică (Girolamo Frescobaldi, Béla Bartók, Sándor Veress, György Kurtág, Peter Eötvös). Pentru a picta tabloul sonor al Sibiului și al Transilvaniei, vor fi interpretați și compozitori celebri care au activat în această zonă geografică (Michael Haydn, Carl Ditters von Dittersdorf, Ján Levoslav Bella). Acestora li se vor alătura compoziții ale unor sibieni remarcabili, unele în premieră: Norbert von Hannenheim, Wolf von Aichelburg, Carl Filtsch.

Un moment special va fi prezentarea tabloului pe care pictorul american Jim Harris l-a realizat în 2016, inspirându-se din muzica compozitorului sibian Norbert von Hannenheim, expus la o galerie din Tokyo înaintea sosirii sale la Sibiu.

Pe tot parcursul festivalului spectatorii vor avea ocazia chiar să devină muzicieni, interpretând una din cele mai cunoscute piese ale lui Ligeti. Astfel, în fiecare zi la ora 19:23 (simbolizând anul nașterii lui György Ligeti), spectatorii vor interpreta *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*, fiecare metronom reprezentând în acest context câte un an trecut de la nașterea marelui compozitor.

Seria de dialoguri cu publicul va continua și în această ediție, importante personalități fiind prezente cu această ocazie la Sibiu: Mircea Cărtărescu, Emil Hurezeanu, Radu Paraschivescu, Cătălin Striblea, Ion Vartic.

Într-un mod absolut extraordinar, trei orchestre vor fi prezente la Sibiu în această ediție. După imensul succes al concertului de închidere al ediției precedente, când în Piața Mare a răsunat, în fața a peste 1000 de spectatori, Simfonia a IX-a de Ludwig van Beethoven, cu celebra *Odă a bucuriei*, un adevărat imn al păcii interpretat de 130 de muzicieni din Ucraina, Moldova, România și alte țări ale Uniunii Europene, Orchestra Națională de Tineret a Moldovei revine la Sibiu. De data aceasta va deschide Musica Ricercata Festival cu un program inedit, alcătuit din lucrări ale barocului italian care l-au inspirat pe Ligeti, dar și o lucrare compusă special de către compozitorul Dan Țurcanu pentru acest concert

---

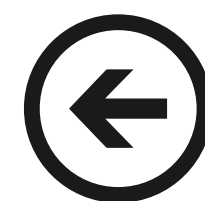
și dedicată centenarului Ligeti. Pe lângă aceasta, primul concert va aduce încă o premieră, lucrarea *Praeclassica*, compusă de Ligeti la Cluj pe când avea doar 20 de ani și descoperită în 2022.

Orchestra Națională de Tineret a Germaniei va sosi în premieră la Sibiu, sub bagheta lui Clemens Schuldt, unul din cei mai importanți dirijori germani ai zilelor noastre, într-un concert extraordinar ce include lucrări de Richard Strauss, Daniel Nelson, Jean Sibelius și Esa Pekka-Salonen.

În cele șapte zile de festival, publicul va asista la concerte și recitaluri extraordinare, discuții, concerte experimentale, culminând cu un concert extraordinar al Orchestrei Filarmonicii de Stat „Transilvania” în Piața Mare, cu un repertoriu strâns legat atât de Sibiu, cât și de conceptele inovatoare ale lui Ligeti, care au reușit să schimbe cursul istoriei muzicii universale.

– Gabriel Bebeșelea

20 iulie / Joi

înapoi la
program

Ziua

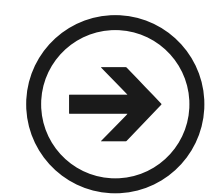
1 / 7

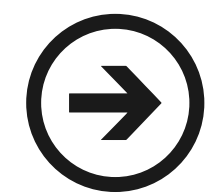
BISERICA URSULINELOR

19.00 DISCUȚIE PRE-CONCERT
„Ligeti 100 și sinestezia” cu Gabriel Bebeșelea

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 CONCERT EXTRAORDINAR DE DESCHIDERE
„LA FOLLIA STRAVAGANTE”
Orchestra Națională de Tineret a Moldovei
Neža Klinar *conducere muzicală*

În program lucrări de: Girolamo Frescobaldi, György Ligeti, Antonio Vivaldi,
Carlo Farina, Dan Țurcanu, Francesco Geminiani

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”

György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

Născut într-o regiune puternic marcată de regimurile dictatoriale ale secolului XX, György Ligeti s-a aflat printre compozitorii care, pentru a supraviețui politicilor opresive și cenzurii impuse de ele, a scris, pe de o parte, un vast repertoriu de muzică inspirată din folclor, dar, pe de alta, o serie de lucrări experimentale pe linia lui Bartók și a altor compozitori avangardiști; pe acestea din urmă le-a păstrat, o lungă vreme, doar pentru el. S-a aflat apoi printre cei care au emigrat în urma eșecului Revoluției Maghiare din 1956 împotriva sovieticilor și s-a stabilit în Germania. În scurt timp, s-a afiliat grupului compozitorilor avangardiști de la Darmstadt, centrul de muzică nouă de la acea vreme. Premiera mondială din 1960, de la Viena, a lucrării orchestrale *Apparitions* l-a propulsat imediat în prima linie a compozitorilor contemporani. Faima lui Ligeti a depășit granițele lumii muzicii de avangardă când, în 1968, regizorul Stanley Kubrick a utilizat (fără știrea lui) fragmente din patru lucrări – *Atmosphères*, *Aventures*, *Lux aeterna* și *Requiem* – în coloana sonoră a filmului *2001: A Space Odyssey*. Mai târziu și, de data aceasta, cu aprobarea lui Ligeti, Kubrick a utilizat și alte lucrări, ca *Lontano*, în coloanele sonore din *The Shining* și *Eyes Wide Shut*.

Poem simfonic pentru 100 de metronoame este un exemplu dus la extrem al fascinației lui Ligeti pentru mașinării: așa-numita muzică mecanică, bazată pe regularitatea ritmică a diverselor mecanisme (ca, de pildă, ceasurile), include lucrări ca *Continuum* pentru clavecin (1968), partea a treia din Cvartetul de coarde nr. 2 (1968), partea a treia din Concertul de cameră (1969/1970) și *Ceasuri și nori* (1972/1973). Premiera *Poemului*

a avut loc la Hilversum, pe 13 septembrie 1963, cu el însuși ca dirijor. Conform indicațiilor lui Ligeti, cele 100 de metronoame din piesa cu un titlu, evident, ironic trebuiau manevrate de doi sau mai mulți „interpreți” care, odată ce porneau metronoamele reglate la viteze diferite, urmau să părăsească sala. A fost un experiment deloc pe placul publicului, care l-a considerat drept un vacarm inutil. Doar ani mai târziu avea Ligeti să-și explice intenția de ridiculizare a vieții de concert a acelei decade, notînd într-o scrisoare către muzicologul Ove Nordwall că „Libertatea artistică înseamnă să fii liber de ochelarii de cal, chiar și de cei ai «modernității».”

Ligeti descria „lucrarea” în felul următor:

”

„Idea formală a piesei este aceea a unei interacțiuni între ritmurile individuale periodice determinate și o structură poliritmică generală cumulativă. Deși structura generală ritmică este indeterminată la nivel intermediar – rezultatul adăugării diverselor durate ale perioadelor individuale este accidental. Cu toate acestea, ea este determinată la nivelul superior al dezvoltării temporale a formei ca întreg.

Această formă numără trei faze: mai întâi uniformitatea, apoi structurarea progresivă și, din nou, uniformitatea. La început, uniformitatea este rezultatul unei ștanțări colective, în timp ce la final ea provine din acel tic-tac periodic al singurului metronom rămas. Cele trei faze nu au limite distincte: evenimentul ritmic trece imperceptibil dintr-o fază într-alta. Aparent un procedeu continuu, el constă în realitate din momente discontinue, căci metronoamele individuale se opresc brusc, fiecare separat. Atunci când în faza dispersată nu rămîn decît cîteva instrumente, discontinuitatea poate fi auzită, iar momentul cel mai frapant este cînd se oprește și ultimul metronom.”

Tot Ligeti este cel care pledează pentru o „ascultare perseverentă, fără grabă, întrucît este necesar să ne obișnuim treptat cu procedeu de transformare succesivă a tiparelor ritmice.”

19:30 CONCERT EXTRAORDINAR DE DESCHIDERE
„LA FOLLIA STRAVAGANTE”

Orchestra Națională de Tineret a Moldovei
Neža Klinar *conducere muzicală*

Girolamo Frescobaldi / *Partite sopra l’Aria di Folia*

György Ligeti / *Praeclassica*, p.a.

Antonio Vivaldi / Concert pentru coarde în sol minor, RV 157

1. Allegro
2. Largo
3. Allegro

Carlo Farina / *Capriccio stravagante*, p.a.

La Lira – Il Pifferino – Lira variata – Qui si bate con il legno del archetto sopra le corde – La Trombetta, Il Clarino, Le Gnachere – La Gallina e Il Gallo – Il Flautino pian piano – Il Tremulo - Fifferino dell’ Soldatesca, Il Tamburo – Il Gatto – Il Cane – La Chitarra Spagniola

Dan Țurcanu / *legati* *Ngiro (In memoriam György Ligeti)*, p.a.a.

Francesco Geminiani / Concerto grosso nr. 12 în re minor, *La folia*

Adagio – Allegro – Adagio – Vivace – Allegro – Andante – Allegro – Adagio – Allegro – Adagio – Allegro

Girolamo Frescobaldi (1583, Ferrara – 1643, Roma)

Partite sopra l’Aria di Folia (1615)

Unul dintre cei mai renumiți compozitori pentru instrumente cu claviatură din prima jumătate a secolului al XVII-lea, Girolamo Frescobaldi a crescut în mijlocul înfloritoarelor culturi muzicale a Curții de la Ferrara, sub domnia Ducelui Alfonso al II-lea d’Este. Pasionat de muzică, Ducele susținea activitatea muzicală a interpreților italieni și flamanzi, avea o consistentă bibliotecă muzicală și o mulțime de instrumente. Curtea era vizitată de muzicieni celebri în Italia și Europa, ca Luca Marenzio, Claudio Monteverdi, John Downland, Orlando di Lasso și Carlo Gesualdo. Organistul curții era Luzzasco Luzzaschi, unul dintre marii

interpreți ai vremii și, de asemenea, un strălucit compozitor de madrigale renascentiste. Frescobaldi s-a remarcat, încă din adolescența timpurie, ca un foarte bun organist și cântăreț, iar cariera sa l-a purtat, pe rând, la Roma, în Flandra, apoi în Mantova, Florența și înapoi la Roma, unde și-a trăit ultimii ani din viață.

De la Luzzaschi, Frescobaldi a învățat arta contrapunctului de origine franco-flamandă, dar strictețea acestei tehnici a fost mai apoi completată de imaginația muzicală, de capacitatea de sinteză a celor mai interesante și diferite practici compoziționale ale acelor timpuri, pe care însă le-a recontextualizat și regândit cu o originalitate remarcabilă. A fost unul dintre primii compozitori importanți care au pus accentul pe muzica instrumentală, absorbind tot ce era mai bun în stilurile muzicale de la Ferrara, Veneția, Napoli și Roma și compunând în toate genurile pentru claviatură în uz pe atunci.

Primele colecții i-au fost publicate în 1608, un volum de madrigale și unul de fantezii pentru claviatură. În 1615, au urmat alte două volume de muzică pentru taste, de data aceasta lucrări ale unui compozitor experimentat și matur. Importanța lor pentru istoria muzicii stă în aceea că includeau toate felurile de piese pentru claviatură existente pe atunci, de fapt genuri cu diferențe și similitudini clar exprimate muzical. Cel de-al doilea volum, intitulat *Toccate e partite d'intavolatura di cimbalo... libro primo* (ulterior revizuit, extins și retipărit cu adăugirea „et organo”) este o oglindă a expresivității cultivate de Frescobaldi, dar și a particularităților stilistice ale genurilor abordate: toccatele, de pildă, sînt flexibile ca tempo și ritm, iar sentimentele (sau, după moda italiană, *afectele*) imaginate aici sînt cel mai important țel al compozitorului; partitele, pe de altă parte, sînt concepute ca variațiuni ale unor dansuri și cântece pre-existente, ca *romanesca* (în fapt, o arie pe texte de poezii, în special, epice, cu acompaniament de lăută sau instrument cu arcuș), *Ruggiero* (un tipar melodico-armonic utilizat, încă din secolul XVI, de poeții-cântăreți) sau *La folia* (ocasional ortografiat și *follia*). Pentru aceasta din urmă, cel mai potrivit termen, fie el și modern, este acela de *hit*: una dintre cele mai cunoscute melodii ale istoriei, *La folia* a fost repetat prelucrată și variată de nenumărați compozitori.

Originile ei se află în festivalurile populare ale Portugaliei secolului al XV-lea, iar denumirea ei („nebunie”) provenea din frenezia și voluptatea cu care dansau țărani, ce-i făcea să pară ca scoși din minți. Popularitatea

acestui dans zgomotos și acompaniat de tamburine și alte instrumente a depășit granițele lusitane, ajungând în Spania și apoi de-a lungul Mediteranei. De pe la jumătatea secolului al XVII-lea, *La folia* și-a schimbat treptat caracterul – ceea ce, de altfel, a și ajutat-o să rămână printre preferințele compozitorilor – devenind de acum o temă muzicală mai lentă și elegantă, practic ruptă de contextul din care a provenit. Schema ei de bază, tiparul ei melodico-armonic, a furnizat baza pentru variațiuni al căror număr este imposibil de stabilit, cu atât mai mult cu cât nu toți compozitorii menționau denumirea originală (ca, de pildă, Bach sau Handel). Cunoscute sînt exemplele compuse de Corelli, Vivaldi, Marais, Alessandro Scarlatti, C. Ph. EM. Bach, Beethoven, Brahms, Berlioz, Liszt și Rahmaninov, însă popularitatea acestei teme a depășit granițele Europei, ajungând pînă în America Latină și, mult mai tîrziu, a pătruns inclusiv în cinematografie.

György Ligeti

Praeclassica, p.a. (1943)

Subintitulată și „O temă de coral cu trei variațiuni”, această lucrare pentru orchestră de coarde a fost scrisă în timpul studiilor la Conservatorul din Cluj. Publicată de editura Schott de-abia în 2022, este o lucrare de tinerețe ignorată pînă acum și, în lipsa unor mărturii și documente, nu putem decît să bănuim că această scurtă piesă fost intenționată ca un exercițiu de compoziție, mai precis în tehnica variațională de stil baroc.

Antonio Vivaldi (1678, Veneția – 1741, Viena)

Concert pentru coarde în sol minor, RV 157

Autor al celebrelor concerte pentru vioară cunoscute sub denumirea *Le quattro stagioni (Anotimpurile)*, Antonio Vivaldi a fost un renumit compozitor, violonist, profesor și preot catolic. O bună parte a tinereții sale a fost dedicată activităților ecleziastice, Vivaldi decizând mai apoi să-și câștige existența din muzică – compoziție și predare. A devenit cel mai influent compozitor italian al generației sale și a creat modele care au fost ulterior imitate în toată Europa. De departe cele mai apreciate lucrări ale sale au fost în genul concertant, unde Vivaldi a atins un nivel de virtuozitate fără precedent: scriitura abundă în arpegii în registrele acut

și grav, în pasaje extinse ca registru sau în folosirea tehnicii de bariolaj. Temele sînt simple și precise, ideile muzicale pline de imaginație, iar concertul capătă aici pulsația neobosită ce-i va fi caracteristică de acum încolo. Tot el este cel care stabilește definitiv structura de trei părți, în caz excepțional lărgite printr-o introducere lentă.

Vivaldi a scris aproximativ 500 de concerte și a fost primul compozitor care a aplicat părților rapide preponderent forma cu ritornel – adică cea în care refrenul (ritornel) era reluat în diferite tonalități, încredințat întregului ansamblu (*ripieno*) și alterna cu episoade modulatorii, cu o tratare mai liberă a materialului muzical, la grupul solistic (*concertino*). Între concertele sale se găsesc exemple pentru un singur instrument solist (de regulă, dar nu exclusiv, vioara), pentru mai multe, altele sînt scrise pentru orchestră (Vivaldi denumindu-le, uneori, pe acestea din urmă *concerto a 4* sau *concerto ripieno*). Pe lângă virtuozitatea specifică celor două părți rapide, este de notat că partea lentă primește la Vivaldi, pentru prima dată, caracterul pasionalei arii venețiene de operă, ceea ce o va face punctul expresiv culminant al concertului.

Carlo Farina (1600, Mantova – 1639, Viena)

Capriccio stravagante (1627)

Născut la Mantova, în perioada în care Claudio Monteverdi își dezvoltă cariera ce avea să-l facă unul dintre cei mai importanți compozitori ai Barocului timpuriu, Carlo Farina a fost neîndoiește influențat de moștenirea muzicală a acestuia. Monteverdi nu a fost însă singurul care a contribuit la viața muzicală din oraș, tot aici trăind și violonistul virtuoz Salomone Rossi, concertmaestru al orchestrei Curții conduse de dinastia Gonzaga. Atît Rossi și Monteverdi, cît și alți compozitori angajați aici erau, de fapt, reprezentanți ai incitantei treceri muzicale dintre perioada Renașterii (cu dominația polifoniei vocale) și cea a Barocului (cu înclinarea balanței către muzica instrumentală). Au fost cîteva decade dintre cele mai experimentale din istoria muzicii, în care căutarea genurilor și formelor instrumentale mergea mîna în mîna cu construcția instrumentelor, în care cele mai la modă cuceriri muzicale ale italienilor se împrăștia imediat și erau copiate în întreaga Europă occidentală.

Farina a devenit un violonist excelent – și, de altfel, unul dintre

primii mari virtuozii ai acestui instrument – și la 25 de ani a fost numit concertmaestrul orchestrei Curții de la Dresda, al cărui compozitor era Heinrich Schütz (capelmaestru al uneia dintre cele mai vechi și apreciate orchestre din lume, actuala Sächsische Staatskapelle Dresden). Deși Farina a părăsit Dresda în 1628, angajându-se la Parma, Lucca, mai apoi la Danzig și Viena, de perioada de la Dresda se leagă un foarte important aspect al carierei lui, și anume publicarea celor cinci volume de compoziții, scrise aproape în întregime pentru instrumente din familia viorii: piese de dans, sonate, canzone, simfonii și, cea mai cunoscută piesă a sa, *Capriccio stravagante*. Titlul este deja un prim indicator al imaginației muzicale a lui Farina; mai apoi, în această lucrare multipartită, plină de umor, sînt imitate animale și instrumente. Auzim găini, cocoși, mieuneli, lătrături, dar și chitară spaniolă, tobă militară, un organist care eșuează în improvizație etc. Toate aceste efecte au fost posibile prin exploatarea la maximum a potențialului instrumentelor și utilizarea, pe alocuri prima dată, a unor tehnici ca *glissando*, *pizzicato*, *sul ponticello*, *col legno* și *tremolo*.

Dan Țurcanu (n. 1985, Chișinău)

legat / *Ngiro* (*In memoriam György Ligeti*), p.a.a.

Născut la Chișinău, într-o familie cu numeroși muzicieni și lăutari virtuozii, Dan Țurcanu a început primele lecții de vioară și pian la vârsta de 5 ani, iar cîteva ani mai tîrziu a continuat studiile la Liceul de Muzică „George Enescu” din București. A studiat apoi compoziția clasică cu Nicolae Coman, la Universitatea Națională de Muzică din București. După absolvire, a primit o bursă în cadrul Parcului Istoric din Sitka, Alaska, unde una dintre principalele sarcini a fost completarea și editarea partiturilor și cărților muzicale religioase folosite de misionarii ortodocși trimiși de Imperiul Rus.

Din 2011, timp de aproape un deceniu, și-a asumat rolul de pedagog la cîteva instituții de artă din Emiratele Arabe Unite, unde a dezvoltat o legătură strînsă cu diverși muzicieni din zona arabă, nord-africană și Iran, fructificate prin diverse concerte și serii de compoziții inedite. În 2020, Dan Țurcanu a colaborat cu diverși corniști, compunînd și aranjînd aproximativ 300 de lucrări, cîntate și înregistrate de instrumentiști care fac parte din orchestre de elită, precum La Scala, Filarmonica din München, Orchestra

Simfonică din Chicago, Opera Metropolitan din New York, Filarmonica din Seoul etc. Una dintre compozițiile recente, *Poveste sentimentală* (2023), a fost premiată cu Marele Premiu la Concursul Internațional de Compoziție organizat de Societatea Internațională a Corniștilor.

Printre ultimele compoziții din 2023, se regăsesc Adagio pentru vioară și orchestră de coarde, cântată de muzicienii Orchestrei de Cameră din Odessa (Ucraina), comemorînd un an de la începerea războiului, precum și *Symphony of Hope* – o lucrare comandată de UNICEF Moldova, dedicată familiilor și copiilor refugiați în Moldova. Pe 6 mai, la München, a avut loc premiera lucrării *Tango Dreams*, un balet neoclasic în 2 acte, în coregrafia Bilyanei Chivarov și a lui Annie Liew.

LegatiNgiro este o ofrandă muzicală adusă lui György Ligeti, la aniversarea a 100 de ani de la nașterea sa, dar și lui Girolamo Frescobaldi, a cărui muzică l-a fascinat și ghidat pe Ligeti, mai ales în lucrările sale timpurii.

Francesco Geminiani (1687, Lucca – 1762, Dublin)

Concerto grosso nr. 12 în re minor, *La folia* (1729)

Unul dintre marii violoniști ai timpurilor sale, compozitor și autor al volumului *A Treatise of Good Taste in the Art of Musick* (1749), Francesco Geminiani și-a petrecut o mare parte a vieții la Londra, apoi la Paris și Dublin. În Anglia, unde modelele italiene erau la mare modă, Geminiani a fost foarte bine primit, iar poziția sa privilegiată s-a datorat și afilierii cu Arcangelo Corelli, care-i fusese profesor la Roma. Compunea sonate, pe care le cânta acompaniat de Handel la clavecin, concerti grossi, transcria sonate de Corelli și organiza evenimente muzicale.

Concerto grosso nr. 12 este, în fapt, o transcripție a celebrei Sonate op. 5, nr. 12, *La folia*, de Corelli; Geminiani a transcris, de altfel, întregul opus 5 pentru orchestră de coarde. În *Treatise of Good Taste*, Geminiani nota că îl auzise pe Corelli „recunoscîndu-și Satisfacția cînd a compus-o [n.a. Sonata nr. 5] și Valoarea pe care i-a acordat-o.” Sonata lui Corelli este, probabil, cea mai cunoscută tratare variațională a acestei teme. Desigur, Geminiani păstrează nealterată virtuozitatea specific corelliană, pe care însă o transferă în scriitura pentru orchestră de coarde, adăugîndu-i plusul adus de opoziția dintre *concertino* și *ripieni*.

Orchestra Națională de Tineret a Moldovei

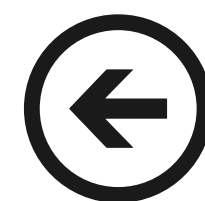
Orchestra Națională de Tineret a Moldovei (MNYO) a devenit în câțiva ani de existență un simbol național pentru Moldova. Fondată în 2011 la Chișinău, orchestra a devenit, doi ani mai târziu, membră a Federației Europene a Orchestrelor Naționale de Tineret.

Scopul acestui proiect este de a reuni muzicieni, atât pe cei aflați la începutul carierei, cât și pe cei aflați în diferite etape ale carierei. Reprezintă un model inovator de educație muzicală, care combină tot ce este mai bun din tradiția muzicii clasice cu cea modernă.

Echipa Moldovan National Youth Orchestra a participat la numeroase festivaluri naționale și internaționale, precum „Vară Magică”, „Festival of Youth Orchestras” (2015, Kassel), „Classical Music Festival” (2016, Kiev) și „Young Euro Classic” (2017, Berlin Konzerthaus). MNYO a evoluat în săli prestigioase de concerte din Moldova, România (la Ateneul Român), Germania și Ucraina.

Printre principalele realizări ale orchestrei se numără proiecte care reflectă cu adevărat valorile de bază ale muzicienilor care au creat-o: „Symphonic Rock” (2013), „Symphonic Pop” (2014), „La La Play” (expediție muzicală care include concerte în peste 50 de zone rurale, 2017), și „Voices” (cel mai complex proiect de incluziune socială, reunind peste 300 de copii din toată țara, 2018).

21 iulie / Vineri

Înapoi la program

Ziua

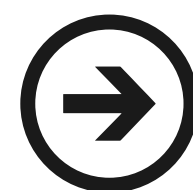
2 / 7

ERASMUS BÜCHERCAFÉ

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”

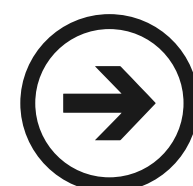
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 DISCUȚIE CU PUBLIC

„Multiculturalismul transilvănean și Cercul literar de la Sibiu”
cu Emil Hurezeanu și Ion Vartic

Sesiune de autografe

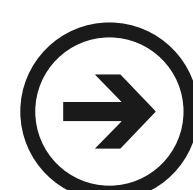

BISERICA EVANGHELICĂ SF. IOAN

21:00 RECITAL EXTRAORDINAR „BALADE ȘI JOCURI”

Alexandra Tîrșu *vioară (Stradivarius Ida Haendel)*

În program lucrări de: Paul Hindemith, Sándor Veress, György Kurtág,
Eugène Ysaÿe, George Enescu, György Ligeti

19:30 DISCUȚIE CU PUBLIC**„Multiculturalismul transilvănean și Cercul literar de la Sibiu”
cu Emil Hurezeanu și Ion Vartic**

Sesiune de autografe

O prezență devenită deja tradiție în festivalul *Musica Ricercata*, carismaticul Emil Hurezeanu, ambasadorul României la Viena, va provoca publicul la o discuție despre multiculturalismul transilvănean și Cercul literar de la Sibiu, însoțit de cel mai important teatrolog român, Ion Vartic. Discuția va porni de la corespondența dintre Ion Negoitescu și Radu Stanca, 2023 marcând trei decenii de la dispariția lui Negoitescu, ocazie cu care se pregătește pentru a fi publicat jurnalul său. Discuția se va centra pe Wolf von Aichelburg, personalitate fascinantă a Cercului literar de la Sibiu, fiind scriitor, pictor și compozitor. În recitalul care urmează discuției va fi interpretat Cvintetul pentru suflători compus de Wolf von Aichelburg în 1968, la Sibiu.

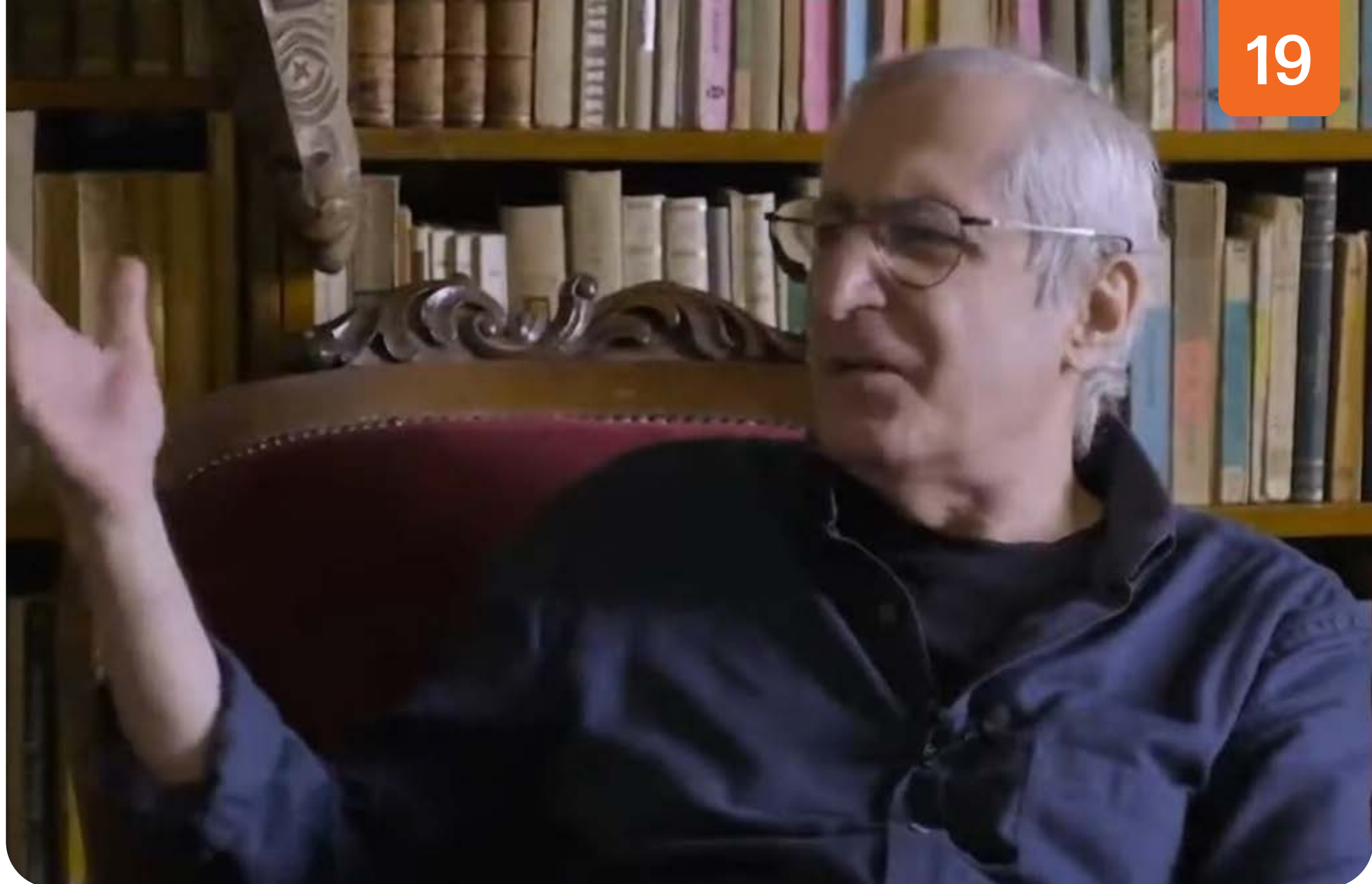
Emil Hurezeanu (născut în 26 august 1955, la Sibiu), scriitor, publicist, redactor și director la *Radio Europa Liberă* (1983-1994). Din 15 mai 2015 este ambasadorul României în Germania. Între 1975 și 1979 urmează cursurile Facultății de Drept din Cluj-Napoca. Din 1976 devine redactor la revista *Echinox*, iar din 1978 ocupă postul de secretar de redacție. După terminarea facultății, în 1979, își adună poeziile în volumul *Lecția de anatomie*, apărut la *Editura Dacia* din Cluj și distins un an mai târziu cu Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor. Tot în timpul studiilor este membru fondator al trupei de teatru *Ars Amatoria*, jucând în câteva piese care parodiau sistemul.

Își începe cariera de juriconsult în 1980 în 10 sate din zona Sebeș-Alba, unde lucrează timp de un an. În 1981 se angajează ca librar în Sibiu, renunțând în scurt timp și la acest post. În același an, Ana Blandiana, în calitate de câștigătoare a Premiului Herder, oferă bursa redacției Echinox, iar aceasta îl nominalizează pe Hurezeanu. Pentru a putea primi pașaport, este nevoit să se angajeze ca avocat la Mediaș. Reușește să obțină pașaportul și, la 1 noiembrie 1982, pleacă la Viena.

După terminarea celor două semestre ale bursei Herder ajunge la München, unde se angajează ca âredactor la *Radio Europa Liberă*, post pe care îl va ocupa din 1983 până în 1994. Debutează cu un articol despre țiganii din România, iar apoi traduce din revista *Geo*. În octombrie 1983 primește azil politic în Germania. În aceeași perioadă începe să scrie cronici politice, iar la moartea lui Emil Georgescu îi ocupă locul la rubrica *Actualitatea românească*. Totodată devine consultant de specialitate pentru diverse posturi de radio și televiziune europene. În 1985 primește o bursă la Universitatea Charlottesville din Virginia, Statele Unite ale Americii, unde studiază științe politice. Întors în Germania, își continuă studiile la universități americane din Europa, pînă la masteratul pe care și-l susține la Boston în Relații Politice Internaționale și Strategice.

În 1990 se întoarce în România și participă la „Fenomenul Piața Universității”, fiind în continuare salariat al postului de radio *Europa Liberă*. În primăvara lui 1994, Emil Hurezeanu devine director al departamentului românesc pentru scurt timp (pînă la finele lui decembrie), după care pleacă la Köln (din ianuarie 1995) pentru a lucra ca director al secției române de la *Deutsche Welle*, unde scrie editoriale politice. Colaborează în continuare la *Radio Europa Liberă*. Rămîne salariat la *Deutsche Welle* pînă în 2002, cînd se întoarce definitiv în România. Timp de cinci sezoane este realizatorul emisiunii *România mea* la postul de televiziune *Antena 1*, emisiune distinsă cu Premiul APTR 2003, secțiunea talk-show. Din 2005 realizează, alături de Cristian Tudor Popescu, emisiunea *Cap și pajură* la *Realitatea TV*. Își continuă cariera în radio prin realizarea emisiunii *Interviurile Europa FM* la postul cu același nume. În mai 2015 a fost numit ambasador al României în Germania. iar din 2021 ambasador al României în Austria.

Ion Vartic este istoric, critic literar și eseist. A fost membru al grupului literar „Echinox”. Profesor la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj. Inițiator, la această universitate, al învățămîntului de artă teatrală (1990). Între 1990 și 1992 a fost subsecretar de stat în Ministerul Culturii. Între 2000 și 2010 a fost director general al Teatrului Național „Lucian Blaga” din Cluj. Volume publicate: *Spectacol interior* (Editura Dacia, 1977); *Radu Stanca. Poezie și teatru* (Editura Albatros, 1978); *Modelul și oglinda* (Cartea Românească, 1982); *Ibsen și „teatrul invizibil”* (Editura Didactică și Pedagogică, 1995); *Cioran naiv și sentimental* (Biblioteca Apostrof, 2000; tradus în Spania, sub titlul *Cioran ingenuo y sentimental*, Mira Editores, 2009); *Clanul Caragiale* (Biblioteca Apostrof, 2002). A colaborat la următoarele volume colective: *Adolfo Bioy Casares. Album* (Premio „Cervantes”, 1991); *Cahier Cioran* (Editions de L’Herne, 2009). Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1978, 2001); Premiul de Critică „G. Călinescu” (1982); Premiul Secției Române a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru (1995); Premiul de Critică al Salonului Național al Cărții (1995); Premiul Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor (2000, 2004). De același autor la Editura Polirom: *Bulgakov și secretul lui Koroviev* (coeditare cu Biblioteca Apostrof, 2006).

21:00 RECITAL EXTRAORDINAR „BALADE ȘI JOCURI”**Alexandra Tîrșu** vioară (*Stradivarius Ida Haendel*)**Paul Hindemith** / Sonata pentru vioară solo op. 31, nr. 1

1. Sehr lebhafte Achtel
2. Sehr langsame Viertel
3. Sehr lebhafte Viertel
4. Intermezzo, Lied 5. Prestissimo

Sándor Veress / Sonata pentru vioară solo

1. Allegro
2. Adagio
3. Allegro molto

György Kurtág / *Semne, jocuri și mesaje* pentru vioară solo

1. Hommage à J. S. B
2. Perpetuum mobile – *Vadas Ágnesnek*
3. Panaszos nóta (*vibrato előtanulmány*)
4. Kromatikus feleselős (Zank-Kromatisch)
5. Hommage à John Cage – *elakadó szavak*
6. The Carezza Jig
7. Népdalféle (Im Volkston)
8. Doloroso – *Garzulyéknak*
9. Mensáros László emlékére (In memoriam László Mensáros)
10. Anzicsz Kellerannának (Ansichtskarte an Anna Keller)
11. In memoriam Blum Tamás
12. Calmo, sognando – *Ștefan Romașanu in memoriam*
13. In Nomine – all'ongherese (*Damjanich emlékkő*)
14. ...für den, der heimlich lauschet... (*hommage à Ivan Nágel 70*)
15. ...féerie d'automne...
16. Antifóna Hirominak

Eugène Ysaÿe / Sonata în re minor, op. 27, nr. 3, *Balada*

1. Lento molto sostenuto (*attaca*)
2. Allegro in tempo giusto e con bravura

George Enescu / *Lăutarul din Impresii din copilărie*, op. 28**György Ligeti** / *Baladă și joc*

1. Andante
2. Allegro vivace, energisch

Paul Hindemith (1895, Hanau – 1963, Frankfurt)

Sonata pentru vioară solo op. 31, nr. 1 (1924)

Unul dintre cei mai importanți compozitori și teoreticieni ai lumii muzicale interbelice, Paul Hindemith s-a născut într-o familie de iubitori de muzică: tatăl său a ținut ca cei trei copii să devină muzicieni profesioniști și le-a asigurat, încă de foarte timpuriu, o educație muzicală foarte solidă. Paul, cel mai mare dintre frați, a învățat să cânte la vioară, sora sa Toni la pian, iar fratele cel mic, Rudolf, la violoncel. Paul și-a continuat apoi pregătirea la Conservatorul din Frankfurt, sub îndrumarea violonistului Adolf Rebner (concertmaestru al Orchestrei Operei din oraș și prim violonist al cvartetului omonim), mai întâi la vioară, apoi și la compoziție. Printre profesorii săi de compoziție s-au aflat Alfred Mendelssohn (strănepot al lui Felix Mendelssohn) și Bernhard Sekles. Încă de la începutul carierei sale de compozitor, Hindemith a scris în cele mai variate genuri muzicale, de la lucrări camerale la lucrări orchestrale, de la lieduri la piese pentru pian. Acestea erau tributare unui limbaj armonic post-romantic, pe care însă Hindemith avea să-l abandoneze, negându-l puternic odată cu anii '20 ai secolului trecut.

Ca mulți alți artiști, Hindemith a fost înrolat în armată în timpul Primului Război Mondial, unde a făcut parte din fanfara regimentului în care era încorporat și unde a reușit și să pună bazele unui cvartet de coarde. Odată cu finalizarea războiului, Hindemith s-a întors ca violonist la Opera din Frankfurt și ca violist în Cvartetul Rebner. În paralel, scria foarte multă muzică: opere într-un act, muzică de cameră, muzică de divertisment și de film. Și-a dezvoltat un limbaj propriu, cu tușe expresioniste, a apelat la texte de Oskar Kokoschka, Georg Trakl și August Stramm și a extins armonia pînă la cele mai îndepărtate limite ale tonalității. Contribuția sa la dezvoltarea muzicii moderne a crescut odată cu implicarea în organizarea Festivalului de la Donaueschingen, care a devenit un nucleu al muzicii contemporane. A fost invitat să predea la Conservatorul din Berlin, iar reputația sa era aceea a unui profesionist desăvîrșit și vizionar: era interesat de cele mai noi tendințe în muzică și a devenit unul dintre primii profesori de muzică de film.

Politica tot mai radicală avea însă să-l afecteze foarte curînd: odată cu ascensiunea la putere a Partidului Național-Socialist, o mare parte a lucrărilor lui a fost interzisă pe motiv că promova „bolșevismul cultural”. Ca mulți alții, Hindemith nu credea că Partidul Nazist avea să reziste

prea mult la conducere și nu se ferea să vorbească public împotriva lor. Nu și-a ascuns nici prietenii cu colegi evrei, iar soția lui era, de altfel, evreică. La rîndul lor, naziștii îl disprețuiau pentru muzica ce li se părea prea complicată pentru standardele lor, dar și pentru evidenta lui disidență.

Sonatele solo și cele cu acompaniament dezvăluie preocuparea, să-i spunem arheologică, a lui Hindemith pentru etapa mai veche a acestui gen, mai precis pentru exemplele din creația lui Bach, dar și pentru revirimentul lor în creația lui Max Reger. Sonatele nr. 1 și nr. 2 din op. 31 au fost scrise pentru Lico Ammar, respectiv pentru Walter Caspar, cei doi violoniști ai Cvartetului Amar, ansamblu care contribuise substanțial la faima internațională a lui Hindemith, odată cu interpretarea Cvartetului de coarde nr. 3, în 1921. Ambele sonate sînt o mărturie a cunoașterii de mare finețe a particularităților tehnicii și expresivității violonistice.

Sándor Veress (1907, Cluj-Napoca – 1992, Bern)

Sonata pentru vioară solo (1935)

Considerat unul dintre cei mai importanți compozitori maghiari după Bartók și Kodály (al căror discipol a fost), Sándor Veress s-a născut la Cluj-Napoca și și-a făcut studiile muzicale la Academia „Franz Liszt” de la Budapesta, unde a urmat cursurile de compoziție și pian. Printre elevii săi s-au numărat György Ligeti, György Kurtág și Heinz Holliger. În cea de-a doua jumătate a vieții sale, Veress a trăit în Elveția, al cărei cetățean a devenit cu puțin timp înainte de moarte.

Întocmai ca cei doi mari profesori ai lui, Veress a scris o muzică în care limbajul contemporan se întâlnește cu moștenirea muzicală maghiară, ajungînd, în lucrările scrise după jumătatea secolului, la tehnica dodecafonică și la serialism. A scris balete, simfonii, concerte pentru diferite instrumente (pian, vioară, oboi, clarinet, două tromboane, cvartet de coarde), lucrări vocal-simfonice, camerale și corale. Pe lîngă numeroasele sale compoziții, Sándor Veress a fost și autorul unor studii și articole despre folclor, creația lui Bartók, Kodály și Liszt. Cea mai importantă contribuție a sa la etnomuzicologie rămîne volumul *Moldvai gyűjtés* (publicat în 1989, la Budapesta).

György Kurtág (n. 1926, Lugoj)

Semne, jocuri și mesaje pentru vioară solo

Unul dintre cei mai reputați compozitori contemporani, György Kurtág s-a născut în Transilvania, într-o familie de etnie maghiară. A învățat românește la școală, iar primele lecții de pian le-a primit de la mama sa. Mai apoi, a studiat pianul cu Magda Kardos și compoziția cu Max Eisikovits la Timișoara. S-a mutat la Budapesta în 1946, unde a continuat să studieze, la Academia de Muzică, pian cu Pál Kadosa, muzică de cameră cu Léo Weiner și compoziție cu Sándor Veress. Tot aici l-a cunoscut pe György Ligeti, care avea să-i devină un prieten foarte bun. A studiat apoi la Paris cu Darius Milhaud și Olivier Messiaen și tot aici a descoperit muzica lui Anton Webern, maestru al miniaturilor, și piesele lui Samuel Beckett. Aceste influențe au fost însă dublate și de o criză personală, iar ajutorul a venit din partea psihanalistei Marianne Stein, care l-a învățat pe Kurtág cum să se concentreze pe lucrurile esențiale, oricât de subtile ar fi ele. Această îndreptare asupra aspectelor elementare și-a găsit ulterior cea mai rafinată expresie artistică în ciclul de piese intitulate *Játékok* („Jocuri”), lucrări scurte, ca niște aforisme, pentru pian (la două și la patru mâini, pe acestea din urmă interpretându-le adesea cu soția sa, Márta). Kurtág a continuat, de-a lungul anilor, să extindă această serie, adăugându-i piese pentru diferite instrumente: violă, violoncel, contrabas, flaut, oboi, clarinet, fagot, duouri și triouri de coarde, duouri de țambal. Începând cu anul 1989, a denumit-o *Semne, jocuri și mesaje*, un titlu care reflectă trei ramificații distincte din viața sa profesională: „semnele” fac trimitere la perioada pariziană, în care pe atunci tânărul Kurtág scria muzică prin semne grafice; „jocurile” sînt cele nouă volume de piese pentru pian; în cele din urmă, „mesajele” semnifică latura personală a acestor lucrări, pe care compozitorul le intenționează ca omagii pentru diverși prieteni și muzicieni. Particularitatea acestor piese este că pot fi combinate în variate moduri, pot fi cîntate individual sau în orice ordine. Sînt piese ale căror expresii sînt dintre cele mai diferite, de la serenitate la tristețe, de la bucurie la melancolie, de la meditație la aroganță. „Orice poate fi o sursă de inspirație dacă ești în dispoziția necesară”, spunea Kurtág într-un interviu.

Eugène Ysaÿe (1858, Liège – 1931, Bruxelles)

Sonata în re minor, op. 27, nr. 3, *Balada* (1923)

Discipol al lui Henryk Wieniawski și Henri Vieuxtemps, Eugène Ysaÿe este recunoscut drept unul dintre cei mai importanți violoniști ai istoriei muzicii, alăturându-se lui Bach și Paganini prin repertoriul pe care l-a lăsat moștenire acestui instrument. Cele șase sonate pentru vioară solo, reprezentante ale apogeului creației lui Ysaÿe, nu doar au demonstrat că posibilitățile tehnice și expresive ale vioarei nu erau încă epuizate, ci au și deschis calea către sonatele ulterioare de Bartók și Prokofiev. În același timp, ele revitalizează un gen instrumental care-și avusese apogeul în Baroc; de altfel, sonatele lui Ysaÿe au fost văzute drept o replică modernă la sonatele și partitele scrise de Bach, precum și la toate transformările și inovațiile din cântatul la vioară.

Scrise între 1923 și 1924, fiecare este dedicată câte unui violonist contemporan cu Ysaÿe, unele dintre ele chiar studenților acestuia. În consecință, limbajul fiecăreia este adaptat particularităților interpretative ale dedicatarilor. Sonata nr. 3 i-a fost dedicată lui George Enescu, de unde și aerul ei rapsodic. Este concepută într-o singură parte, dar cu două secțiuni clar diferențiate prin tempo: prima este lentă, în maniera unui recitativ, cea de-a doua rapidă, cu multiple pasaje de duble și ritmuri punctate.

George Enescu (1881, Liveni-Vîrnav – 1955, Paris)

Lăutarul din Impresii din copilărie, op. 28 (1940)

Primele lucrări ale lui George Enescu arată deja, într-un mod foarte clar, cele două surse de inspirație ale compozitorului: pe de o parte, melosul de origine tradițională, caracteristic fondului muzical al țării sale; pe de alta, limbajul muzical și tehnicile universale, învățate în timpul studiilor la Viena și Paris. Prezența etosului tradițional, care a dat stilului său particularitate și unicitate, este evidentă prin cel puțin două aspecte: caracterul rapsodic (realizat, după cuvintele lui Enescu însuși, prin juxtapunerea melodiilor populare) și dezvoltarea motivului tradițional autentic (lucru care implică formule tetra- și pentatonice, intonații modale, ritmică liberă, *parlando rubato*). Procesul evolutiv care poate fi urmărit de-a lungul creației lui Enescu a avut ca rezultat cristalizarea unei concepții neomodale, al cărui drum a început, cel puțin la nivel inconștient, încă din copilăria compozitorului, în mediul de la țară unde

Enescu și-a petrecut primii ani ai vieții. În plus, căutarea permanentă a esenței muzicii tradiționale mergea mână în mână cu interesul european de atunci pentru culturile modale. Cel mai important reprezentant al muzicii românești moderne, Enescu se alătură astfel unor compozitori ca Bartók, Stravinski, Janáček și Szymanowski, reprezentanți, la rândul lor, ai orientării neomodale din prima jumătate a secolului al XX-lea.

„Prin 1942”, îi spunea Enescu lui Bernard Gavoty, „Regele Carol al II-lea a avut ideea să mă numească senator; stranie idee, cinste de temut! Pentru a nu luneca pe panta bătrâneții premature a senatorilor romani, mi-am răscolit amintirile din copilărie și, cum mă exprim mai bine prin note decât prin cuvinte, am compus o suită de mici piese pentru vioară și pian, intitulată – pe drept cuvânt – *Impresii din copilărie*. Nu aflu în ele exuberanța și varietatea pe care le indică titlul. Copilăria mea a fost atât de diferită de a altora!” – Enescu se referea, desigur, la tragedia de a fi fost unicul supraviețuitor din cei opt frați, morți încă de copii. Aceste amintiri pe care el le evocă în suită sînt cele ale unui copil singuratic, care însă a absorbit tot ceea ce-l înconjură: natura, satul, melancolia oamenilor de la țară și simplitatea vieții lor. *Lăutarul, Bătrînul cerșetor, Pîrîiașul din fundul grădinii, Pasărea în colivie și cucul din perete, Cîntec de leagăn, Clar de lună, Greierul, Vîntul în horn, Furtună în noapte și Răsăritul soarelui* – acestea sînt piesele care compun suita, interpretată în primă audiție de Enescu la vioară și Dinu Lipatti la pian.

György Ligeti (1923, Tîrnăveni - 2006, Viena)

Baladă și joc (1949/1950)

Cele cîteva săptămîni petrecute de Ligeti la Institutul de Folclor din București, ca urmare a unei burse primite în 1949, au însemnat cercetarea colecțiilor de folclor românesc, transcrieri de înregistrări pe cilindri de ceară și, în cele din urmă, aranjamente proprii ale melodiilor transcrise și studiate. Așa au apărut *Baladă și joc, Cîntece și dansuri populare românești* (Román népdalok és táncok) și prima compoziție orchestrală importantă a lui Ligeti, *Concert românesc* (ale cărui prime două părți sînt, în fapt, o adaptare după *Baladă și joc*).

foto: Nelli Wallner

Alexandra Tîrșu

Cîștigătoare a Premiului III și a Premiului publicului la prestigiosul Concurs ARD (ediția din 2021), tînăra violonistă din Republica Moldova, Alexandra Tîrșu, care și-a finalizat studiile de licență cu Pavel Vernikov la Viena și mai tîrziu cu Janine Jansen la Sion, cîștigă rapid recunoașterea ca una dintre cele mai importante violoniste ale generației sale. Laureată a Concursului Internațional de Muzică de la Seoul (2018) și a Concursului Internațional de la Osaka (2014), Alexandra este apreciată de critici din întreaga lume, în publicații precum The Strad, Classical Music Magazine și Süddeutsche Zeitung, printre multe altele.

În concertele recente a colaborat cu Orchestra Simfonică a Radiodifuziunii Bavareze, Orchestra de Cameră din München, Filarmonica „Arthur Rubinstein”, unde a fost reinvitată, Orquesta Filarmónica Marchigiana, Filarmonica din Incheon și Orquesta Vigo 430. Alexandra Tîrșu a concertat la Konzerthaus din Viena, Berliner Philharmonie, Herkulesaal și Prinzregententheater din München, Elbphilharmonie și Laeiszhalle din Hamburg, Ateneul Român din

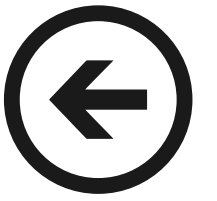

București, Centrul de Arte din Seoul, Centrul de Arte Orientale din Shanghai Sala de Concert din Beijing.

Printre altele, tînăra solistă a cîntat și la Festivalul de muzică clasică de la Crans Montana și la Festivalul de la Sion. Stagiunea 2022/2023 a inclus debuturi cu London Symphony Orchestra, Kiev Virtuosi Orchestra, revenirea la Festivalul de la Sion și colaborarea cu Sol Gabetta, Ilian Gârneț, Patricia Kopatchinskaja, Ioana Cristina Goicea, Richard Galliano.

A cîntat sub bagheta lui Semyon Bychkov, Gabriel Bebeșelea, José Maria Moreno, Dmitri Jurowsky, Radoslaw Szulc, și a colaborat cu muzicieni precum Ivry Gitlis, Michael Guttman, Daishin Kashimoto, Alexander Chaushian, Friedrich Thiele, Răzvan Popovici, Uto Ughi, Diemut Poppen, Boris Brovtsyn, Vladimir Landsmann, Svetlana Makarova, Levon Chilingirian și Kyril Zlotnikov.

22 iulie / Sâmbătă

Înapoi la program

Ziua

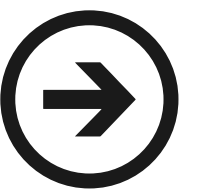
3 / 7

ERASMUS BÜCHERCAFÉ

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”

György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19.30 DISCUȚIE CU PUBLIC

„Theodoros” cu Mircea Cărtărescu și Radu Vancu

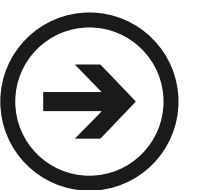
Sesiune de autografe

21:00 RECITAL CAMERAL „TRANSINESTEZIA”

Ansamblul Musica Ricercata

Alexandru Marian *vioară*, Radu Dunca *vioară*,

Adrian Vasile *violă*, Radu Sinaci *violoncel*

În program lucrări de: György Ligeti, Lukas Ligeti, Carl Ditters von Dittersdorf, Michael Haydn, Béla Bartók/Dan Variu, Norbert von Hannenheim, György Kurtág, Sabin Drăgoi, Ján Levoslav Bella, Peter Eötvös

19.30 DISCUȚIE CU PUBLIC

„Theodoros” cu Mircea Cărtărescu și Radu Vancu

Sesiune de autografe

După succesul din ediția precedentă de festival, cel mai premiat scriitor român, Mircea Cărtărescu, revine în dialog cu poetul sibian Radu Vancu. De data aceasta, subiectul principal va fi *Theodoros*, ultimul roman al lui Mircea Cărtărescu, un imens succes de public. La finalul discuției va exista o sesiune de autografe cu autorii extrem de îndrăgiți.

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956, în București. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București în 1980. În prezent este profesor dr. în cadrul Facultății de Litere a Universității din București. Este poet, prozator, eseist, critic literar și publicist. A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, București, 1980); *Poeme de amor*, Cartea Românească, București, 1982; *Totul*, poeme, Cartea Românească, București, 1984; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, București, 1989; Humanitas, București, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, București, 1990; Humanitas, București, 1998; *Visul chimeric*, studio critic, Litera, București, 1991; Humanitas, București, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, București, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea*, poeme, Humanitas, București, 1994; *Orbitor. Aripa stîngă*, roman, Humanitas, București, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, București, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, București, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, București,

2001; *Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, București, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, București, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, București, 2003; *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, București, 2003; *Plurivers* vol. I și II, poeme, Humanitas, București, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timișoara, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, București, 2004; *Baroane!*, Humanitas, București, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, București, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, București, 2007; *Dublu album*, Humanitas, București, 2009; *Nimic*, Humanitas, București, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, București, 2010; *Zen. Jurnal 2004–2010*, Humanitas, București, 2011; *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, București, 2012; *Fata de la marginea vieții*, povestiri alese, Humanitas, București, 2014; *Poezia*, Humanitas, București, 2015; *Solenoid*, roman, Humanitas, București, 2015; *Peisaj după isterie*, Humanitas, 2017; *Știutorii. Trei povestiri din Orbitor*, Humanitas, București, 2017; *Un om care scrie. Jurnal 2011–2017*, Humanitas, București, 2018; *Melancolia*, Humanitas, București, 2019; *Creionul de tâmplărie*, Humanitas, București, 2020; *Nu striga niciodată ajutor*, Humanitas, București, 2020; *Theodoros*, roman, Humanitas, București, 2022.

Traduceri în engleză, germană, italiană, franceză, suedeză, spaniolă, olandeză, polonă, portugheză, maghiară, ivrit, norvegiană, bulgară, slovenă, daneză, bască, rusă, greacă, turcă, croată, sârbă, catalană ș.a. Cărțile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România și din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociația Scriitorilor din București, Asociația Editorilor din România. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi”, Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit Premiul Internațional pentru Literatură de la Vilenița (2011), Premiul Internațional pentru Literatură „Haus der Kulturen der Welt”, Berlin (2012), Premiul internațional pentru literatură, Berlin (2012), Premiul Spycher – Literaturpreis Leuk, Elveția (2013), Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie de la Novi Sad (2013), Premiul Tormenta en un vaso, Spania (2014), Premiul Euskadi de Plata, San Sebastian (2014), Premiul cărții pentru înțelegere europeană al orașului Leipzig (2015); Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană, 2015, Premiul Leteo, Spania (2017), Premio Formentor de las Letras (2018), Prix Transfuge, Paris, 2019, Prix Millepages, Vincennes, 2019, Premiul FIL pentru Literatură în Limbi Romanice, Guadalajara, 2022, *Los Angeles Times Book Prize for Fiction*, 2023.

Radu Vancu (n. 13 iulie 1978, Sibiu) a absolvit Facultatea de Litere a Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu. Este conferențiar la aceeași facultate și redactor la revistele *Transilvania* și *Poesis internațional*. Coordonează secțiunea literară a revistei *Timpul*. A tradus în română din poezia lui Ezra Pound, William Butler Yeats (Editura Humanitas Fiction) și John Berryman (Casa de editură Max Blecher). A publicat mai multe antologii literare pe diverse teme, singur sau în colaborare cu Mircea Ivănescu, Claudiu Komartin ori Marius Chivu. A îngrijit ediții din poezia lui Alexandru Macedonski și Alexandru Mușina. Volume de poezie: *Epistole pentru Camelia*, Imago, 2002; *Biographia litteraria*, Vinea, 2006; *Monstrul fericit*, Cartier, 2009; *Sebastian în vis*, Tracus Arte, 2010; *Amintiri pentru tatăl meu*, Vinea, 2010; *Frânghia înflorită*, Casa de editură Max Blecher, 2012; *4 A.M. Cantosuri domestice*, Casa de editură Max Blecher, 2015. Eseuri: *Mircea Ivănescu: Poezia discreției absolute*, Vinea, 2007 (ediție revăzută și adăugită, ART, 2015); *Eminescu: Trei eseuri*, InfoArt Media–Argonaut, 2011; *Mistica poeziei: Lecturi în literatura contemporană*, Muzeul Literaturii Române, 2013; *Poezie și individuație*, Tracus Arte, 2014; *România vertebrată*, Adenium, 2016. Dintre cărțile lui, *Frânghia înflorită* a fost tradusă în turcă (*Çiçek Açan Urgan*, Yitik Ülke Yayınları, Istanbul, 2015), iar *4 A.M. Cantosuri domestice* în maghiară (*Hajnali négy. Házas cantók*, Syllabux, Budapesta, 2016). La Humanitas a publicat volumele *Elegie pentru uman. O critică a modernității poetice de la Pound la Cărtărescu* (2016) și *Zodia Cancerului. Jurnal 2012-2015* (2017). Selecții din poemele lui au fost traduse în engleză, germană, franceză, suedeză, spaniolă, italiană, flamandă, bulgară, sârbă, maghiară, turcă, greacă, rusă.

21:00 RECITAL CAMERAL „TRANSINESTEZIA”

Ansamblul Musica Ricercata**Alexandru Marian** *vioară***Radu Dunca** *vioară***Adrian Vasile** *violă***Radu Sinaci** *violoncel*

György Ligeti / *Andante și Allegretto* pentru cvartet de coarde

1. Andante cantabile

2. Allegretto poco capriccioso

Michael Haydn / Divertisment în Sol major

Allegro molto

Lukas Ligeti / *Cadence of Joy*, p.a.**Carl Ditters von Dittersdorf** / *Sinfonia nazionale nel gusto di cinque nazioni*

Finale

Norbert von Hannenheim / Cvartetul de coarde nr. XI, p.a.

Allegro

Ján Levoslav Bella / Cvartetul de coarde nr. 4 în Si bemol major, op. 25, p.a.

Allegro molto

György Kurtág / *Semne, jocuri și mesaje* pentru vioară, violă și violoncel

1. Virág az ember, Mijakónak

2. Ligatura Y

3. Jelek VI (Zeichen VI / Signs VI)

4. Hommage à Ránky György (*Pizzicato-keringő*)**Sabin Drăgoi** / Cvartetul de coarde nr. 1

Variațiuni asupra unei arii române populare

Béla Bartók / *Dan Variu / Dansurile românești*

1. Joc cu bîta

2. Brîul

3. Pe loc

4. Buciumeana

5. Poargă românească

6. Mărunțul

Péter Eötvös / *Encore*, p.a.

György Ligeti

Andante și Allegretto pentru cvartet de coarde (1950)

Interpretată în primă audiție absolută de către Cvartetul Arditti, în cadrul ediției din 1994 a Festivalului de la Salzburg, această piesă a fost scrisă pentru examenul de absolvire de la Academia de Muzică din Budapesta. Pe lângă relevanța, în speță biografică, a acestui detaliu, importanța ei stă și în poarta pe care a deschis-o spre *Métamorphoses nocturnes*, primul cvartet de coarde al lui Ligeti, ce poartă o evidentă amprentă bartókiană.

Michael Haydn (1737, Rohrau – 1806, Salzburg)

Divertisment în Sol major (1763)

Fratele mai mic al lui Joseph Haydn, Michael Haydn a fost apreciat în special pentru compozițiile sacre. A crescut la Viena, unde a făcut parte din corul școlii Domului Sf. Ștefan, tot de atunci datînd și primele sale lucrări. În jurul anului 1760, a părăsit Viena pentru Oradea (pe atunci Grosswardein), oraș care se bucura de o foarte bogată viață muzicală mulțumită Episcopului Adam Patachich și unde exista și o mică orchestră de 34 de muzicieni. A rămas aici cîțiva ani, timp în care a scris lucrări relativ scurte și simple în orchestrație. Printre ele, se regăsește și Divertismentul în Sol major, un gen instrumental foarte bine reprezentat în perioada clasică, ce servea adesea ca fundal pentru diferite reuniuni sociale (inclusiv în aer liber) și care și-a găsit apogeul la Joseph Haydn, Mozart și Boccherini. O muzică prin definiție plăcută, directă, fără prea multă emoții sau structuri elaborate și care aducea adesea în prim plan instrumente soliste.

Lukas Ligeti (1965, Viena)

Cadence of Joy (2020)

Compozitor și percuționist, fiu al lui György Ligeti, Lukas Ligeti a compus muzică cu influențe dintre cele mai diverse, de la jazz la muzică tradițională africană, de la compoziția contemporană la experimentalismul newyorkez, combinînd adesea instrumente acustice cu sunete electronice. Lucrările sale au fost interpretate de Orchestra Simfonică Radio din Viena, Orchestra Națională din Lyon, Orchestra Tonkünstler, London Sinfonietta, Ansamblul 10/10 al Filarmonicii din Liverpool,

Orchestra Festivalului din Budapesta, Cvartetul Kronos etc. Participă frecvent la proiecte multidisciplinare, creînd instalații pentru diverse expoziții și muzee. *Cadence of Joy* pentru cvartet de coarde a fost comandată de Cvartetul Del Sol și interpretată în primă audiție online, în decembrie 2020.

Carl Ditters von Dittersdorf (1739, Viena – 1799, Neuhof)

Sinfonia nazionale nel gusto di cinque nazioni (1767)

Compozitor și violonist, Dittersdorf este inclus printre cei mai importanți reprezentanți ai clasicismului muzical vienez, în special datorită aportului substanțial la toate genurile practicate în această perioadă. În 1765, a preluat postul de capelmaestru, ocupat anterior de Michael Haydn, la Oradea. Dittersdorf a rămas în această poziție pînă în 1769, timp în care a acumulat o importantă experiență scenică, ce avea să-i fie esențială pentru succesul pe care l-au avut operele lui.

Muzica i s-a bucurat de o largă popularitate mulțumită accesibilității de care dădea dovadă, iar faima și-a câștigat-o prin opera comică *Der Apotheker und der Doktor* (1786). A compus simfonii pe tot parcursul carierei, iar ele oglindesc schimbările care au avut loc în muzica instrumentală vieneză. Printre cele mai apreciate sînt simfoniile lui, unele purtînd titluri ce indică spre un anume conținut. Dacă simfoniile ce se inspiră din *Metamorfozele* lui Ovidiu pot fi considerate programatice (sau, mai corect, proto-programatice), *Sinfonia nazionale nel gusto di cinque nazioni* descrie, nu fără o tușă parodică discretă, gustul muzical a cinci țări: Germania, Italia, Anglia, Franța și Turcia. Fiecărei națiuni i se dedică o parte separată, iar rondoul final le aduce pe toate împreună (cu tema germană pe post de refren).

Norbert von Hannenheim (1898, Sibiu – 1945, Międzyrzecz)

Cvartetul de coarde nr. XI (1937?)

Discipol al lui Paul Graener la Leipzig și Alexander Jemnitz la Budapesta, Norbert von Hannenheim s-a mutat, cînd avea 31 de ani, la Berlin. La Academia Prusacă de Arte, a intrat într-una dintre cele mai importante și exclusiviste clase de compoziție ale secolului al XX-lea, unde a fost discipolul celebrului compozitor și profesor Arnold Schönberg. A aderat, evident, la limbajul muzical dodecafonic și serial, fără însă să

cadă în pericolul artificialului și al sterilului. Cercetările de arhivă au putut recompune imaginea de care Hannenheim se bucura în lumea muzicală a Berlinului, unde era considerat drept unul dintre cei mai străluciți studenți ai lui Schönberg: criticile de specialitate publicate în diverse ziare (ca *Berliner Tageblatt*, *Deutsche allgemeine Zeitung*, *Berliner Börsenzeitung*) remarcă talentul său particular și urmăreau îndeaproape interpretările lucrărilor lui, ca, de exemplu, sonate pentru pian, sonate pentru vioară și pian, trei cvartete de coarde, simfonii, un trio pentru instrumente de suflat din lemn, lieduri, o suită pentru pian, Concertul pentru pian și șapte suflători de lemn, concerte pentru pian și orchestră mică etc. Asta nu l-a ținut însă la distanță de o viață mizeră și, neputînd să-și asigure traiul zilnic din compoziție, era adesea nevoit să accepte ajutorul material al unor compozitori ca Hindemith, Schönberg sau Graener. A dispărut brusc în timpul unor raiduri aeriene din cel de-al Doilea Război Mondial și mult timp s-a crezut că muzica lui a fost complet pierdută. Reconstituirile biografice din ultimele decade nu doar au clarificat circumstanțele morții lui – afecțiune cardiacă –, într-un oraș polonez, la cîteva luni după terminarea războiului, ci au și scos la iveală aproximativ 50 din cele 200 de compoziții ale lui.

Ján Levoslav Bella (1843, Liptovský Mikuláš – 1936, Bratislava)

Cvartetul de coarde nr. 4 în Si bemol major, op. 25 (1887)

Compozitor și dirijor slovac, Ján Levoslav Bella a studiat muzica și teologia. A fost hirotonisit și, în paralel, a predat muzică la seminarul teologic din Banská Bistrița. I-a cunoscut pe violonistul Ede Reményi și pe compozitorii Antonín Dvořák și Bedřich Smetana, iar în 1881 s-a mutat la Sibiu, unde s-a convertit la protestantism și a devenit cantorul bisericii evanghelice din oraș. Pînă în 1921, activitatea lui de aici s-a concentrat pe dirijat, predare și compoziție. După pensionare, s-a mutat la Viena, iar ulterior la Bratislava. Timp de 70 de ani, a compus muzică în toate genurile: operă, lucrări orchestrale, camerale, corale și piese pentru pian. Îndatorată nu doar specificului național slovac, ci în speță romantismului german, muzica lui Bella a fost apreciată de Johannes Brahms, Hans von Bülow, Joseph Joachim și Ernst von Dohnányi.

György Kurtág (1926, Lugoj)

Semne, jocuri și mesaje pentru vioară, violă, violoncel (1989/2005)

Unul dintre cei mai renumiți compozitori contemporani, György Kurtág s-a născut în Transilvania, într-o familie de etnie maghiară. A învățat românește la școală, iar primele lecții de pian le-a primit de la mama sa. Mai apoi, a studiat pianul cu Magda Kardos și compoziția cu Max Eisikovits la Timișoara. S-a mutat la Budapesta în 1946, unde a continuat să studieze, la Academia de Muzică, pian cu Pál Kadosa, muzică de cameră cu Léo Weiner și compoziție cu Sándor Veress. Tot aici l-a cunoscut pe György Ligeti, care avea să-i devină un prieten foarte bun. A studiat apoi la Paris cu Darius Milhaud și Olivier Messiaen și tot aici a descoperit muzica lui Anton Webern, maestru al miniaturilor, și piesele lui Samuel Beckett. Aceste influențe au fost însă dublate și de o criză personală, iar ajutorul a venit din partea psihanalistei Marianne Stein, care l-a învățat pe Kurtág cum să se concentreze pe lucrurile esențiale, oricât de subtile ar fi ele. Această îndreptare asupra aspectelor elementare și-a găsit ulterior cea mai rafinată expresie artistică în ciclul de piese intitulate *Játékok* („Jocuri”), lucrări scurte, ca niște aforisme, pentru pian (la două și la patru mâini, pe acestea din urmă interpretându-le adesea cu soția sa, Márta). Kurtág a continuat, de-a lungul anilor, să extindă această serie, adăugându-i piese pentru diferite instrumente: violă, violoncel, contrabas, flaut, oboi, clarinet, fagot, duouri și triouri de coarde, duouri de țambal. Începând cu anul 1989, a denumit-o *Semne, jocuri și mesaje*, un titlu care reflectă trei ramificații distincte din viața sa profesională: „semnele” fac trimitere la perioada pariziană, în care pe atunci tânărul Kurtág scria muzică prin semne grafice; „jocurile” sînt cele nouă volume de piese pentru pian; în cele din urmă, „mesajele” semnifică latura personală a acestor lucrări, pe care compozitorul le intenționează ca omagii pentru diverși prieteni și muzicieni. Particularitatea acestor piese este că pot fi combinate în variate moduri, pot fi cîntate individual sau în orice ordine. Sînt piese ale căror expresii sînt dintre cele mai diferite, de la serenitate la tristețe, de la bucurie la melancolie, de la meditație la aroganță. „Orice poate fi o sursă de inspirație dacă ești în dispoziția necesară”, spunea Kurtág într-un interviu.

Sabin Drăgoi (1894, Seliște – 1968, București)

Cvartetul de coarde nr. 1 (1920)

Compozitor și etnomuzicolog, Sabin Drăgoi a studiat la Iași, Cluj și Praga, predînd ulterior la Deva, Timișoara, Cluj și București. A fost

director al Institutului de Folclor din București, vice-președinte al Societății Compozitorilor Români și membru al Academiei Române. Compozițiile lui și-au găsit sursa în special în muzica tradițională de la sate, dar și în monodia de tip bizantin, făcând din melodie cel mai important element al lucrărilor lui. Fascinat în special de colindă, bocet și cântecul de nuntă, Drăgoi a inclus și dansuri populare în lucrările lui. A compus în toate genurile, iar o mare parte din creația lui este constituită de muzica de cameră, piese pentru pian și lucrări corale.

Béla Bartók (1881, Sînnicolau Mare – 1945, New York)

Dansurile românești (1915; orch. 1917) (aranjament de Dan Variu)

Suita are la bază o serie de melodii populare originare din regiunile cunoscute azi ca Mureș, Alba, Bihor și Banat. De altfel, *Dansurile* s-au încadrat perfect în preocupările etnomuzicologice ale compozitorului, care, împreună cu prietenul și colaboratorul său, Zoltán Kodály, a realizat o culegere de muzică populară maghiară, românească, sârbească, croată, turcească și nord-africană, publicată în 12 volume. Bogăția extraordinară a stratului muzical tradițional românesc o surclasa, în opinia lui Bartók, pe cea maghiară prin aspectul său arhaic, datorat poziției geografice izolate a românilor în cadrul Imperiului.

Odată cu anul 1907, Bartók s-a preocupat intens de culegerea melodiilor din folclorul românesc, fiind printre primii deschizători de drumuri în cercetarea științifică a repertoriului autohton. Au rămas consemnate o serie de cugetări esențiale, plecând de la deviza „cîntă-mi și-ți zic frate”. „Socot drept scop al vieții mele”, afirma el, „să continuu și să isprăvesc studierea muzicii poporului român.”

În ceea ce privește metoda de culegere și notare a muzicii țărănești, Bartók a stabilit un sistem extrem de fin al transcrierii melodiilor, al grupării și sistematizării lor, sintetizând astfel structurile sonore și ritmice ale cântecelor înregistrate și studiate. În acest mod, s-au născut acele opere științifice, care, prin exactitatea afirmațiilor cu privire la notație și prin perspectivele comparațiilor, au devenit elemente de bază pentru cercetarea etnomuzicologică modernă.

Jocul cu bîta este dansat de bărbați, utilizează modurile doric și eolic și este bazat pe o melodie sincopată. Tot în modul doric este concepută

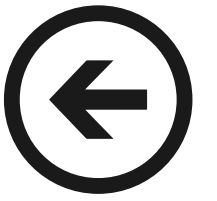
și structura melodică a *Brîului*, un dans în care femeile sau femeile și bărbații își țin strâns brațele în jurul mijlocului. Mai lent și cu o pulsație stabilă, *Pe loc* utilizează intervale mici și un ambitus restrâns. Ceea ce se remarcă este secunda mărită, ce arată influența muzicii orientale asupra folclorului românesc. *Buciumeana* este acompaniată discret de coarde, iar încredințarea melodiei viorii soliste indică faptul că, la origine, dansul era cântat de un singur instrumentist. Dans pentru copii, *Poarga românească* se caracterizează prin alternarea metrului de 3/4 cu cel de 2/4. În sfârșit, *Mărunțelul*, dansat în cuplu și cu pași foarte mici, este, din nou, acompaniat printr-un ritm sincopat.

Péter Eötvös (1944, Odorheiu Secuiesc)
Encore (2005)

Compozitor, dirijor și profesor, Péter Eötvös este una dintre cele mai remarcabile personalități din muzica contemporană. Originar din Transilvania, Eötvös și-a făcut studiile muzicale la Budapesta și Köln și a intrat în lumea profesională a muzicii prin coloanele sonore compuse pentru diverse filme și piese de teatru. A ajuns mai târziu directorul muzical al Ensemble Intercontemporain, activitate ce i-a dat ocazia să cunoască și să lucreze cu cei mai importanți compozitori contemporani. A compus opere, concerte, lucrări simfonice și piese camerale. A primit comenzi de lucrări din partea celor mai importante instituții muzicale ale lumii, ca Filarmonicile din New York, Berlin, Londra, Seoul, Viena, Amsterdam, Hamburg, Operele din Lyon, München, Frankfurt, Berlin și Budapesta.

Dedicată aniversării de 80 de ani a lui György Kurtág, piesa *Encore* pentru cvartet de coarde poartă subtitlul de *Un taxi îl așteaptă pe Cehov, dar el preferă să meargă pe jos*. Este o lucrare scurtă, de două minute, în stilul muzical aforistic atât de des asociat cu Kurtág. Piesa începe cu imitarea claxonului unei mașini (din 1901, după cum este notat în partitură), continuând apoi cu o scriitură tipică unui coral, cu multiple schimbări de metru și cu o atenție deosebită acordată sonorităților rezultate din diferitele moduri de atac.

23 iulie / Duminică

înapoi la
program

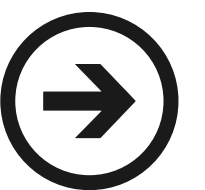
Ziua

4 / 7

BISERICA FRANCISCANĂ

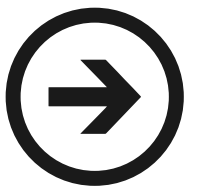
19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 RECITAL CAMERAL „RECERCARI ET CANZONI”

Cvintetul de suflători „Duende”

Raluca Ilovan *flaut*, Adrian Cioban *oboi*, Zoltán Réman *clarinet*,
Rareș Sângeorzan *fagot*, Gabriel Cupșa *corn*

În program lucrări de: Girolamo Frescobaldi /
Gabriel Bebeșelea, Wolf von Aichelburg, György Ligeti

19:30 RECITAL CAMERAL „RECERCARI ET CANZONI”

Cvintetul de suflători „Duende”**Raluca Ilovan** *flaut***Adrian Cioban** *oboi***Zoltán Réman** *clarinet***Rareș Sângeorzan** *fagot***Gabriel Cupșa** *corn*

Girolamo Frescobaldi / Gabriel Bebeșelea*Recercari, et canzoni franzese, p.a.***Wolf von Aichelburg / Cvintetul de suflători, p.a.**

1. Allegro moderato

2. Sostenuto

3. Allegro

György Ligeti / 6 bagatele pentru cvintet de suflători
(aranjament din *Musica Ricercata*)

1. Allegro con spirito

2. Rubato. Lamentoso

3. Allegro grazioso

4. Presto ruvido

5. Adagio. Mesto

6. Molto vivace. Capriccioso

Girolamo Frescobaldi (1583, Ferrara – 1643, Roma)

Recercari, et canzoni franzese (1615)

(transcripție de Gabriel Bebeșelea, p.a.a.)

Unul dintre cele două volume de muzică instrumentală publicate de Frescobaldi în 1615, *Recercari, et canzoni franzese fatte sopra diverse oblighi in partitura*, conține piese scrise, fără îndoială, pentru claviatură, însă contrapunctul lor complex le face potrivite nu doar pentru clavecin, ci și pentru orgă și chiar ansambluri instrumentale.

Ricercarul desemna atît căutarea propriu-zisă în procesul de compoziție, cît și o piesă fie rapsodică, fie imitativă, cu funcție de preludiu, ce se interpreta de instrumente ca lăuta și orgă, dar și de ansambluri de cîntăreți. Frescobaldi a fost autorul celor mai interesante ricercare pentru orgă; complexitatea lor provine din tehnica polifonică bazată pe prelucrarea simultană a mai multor teme. Fiecare ricercar din această colecție aduce în prim plan combinații contrapunctice diferite, fiind practic o demonstrație a tuturor tipurilor de scriitură caracteristică genului.

Canzona, pe de altă parte, era o piesă instrumentală ce provenea, inițial, din *chansonul* polifonic francez; în fapt, cea mai mare parte a muzicii instrumentale atît din Renaștere, cît și din Barocul timpuriu era constituită din adaptări ale lucrărilor vocale. Canzona era, la rîndul ei, o piesă imitativă, pe care Michael Praetorius a descris-o ca o succesiune de fugi scurte pentru patru, cinci, șase sau opt voci. Sintagma *canzon francese* indica tocmai originea acestui gen. Însușirea principală a canzonelor lui Frescobaldi este diversitatea metrică și ritmică,

Wolf von Aichelburg (1912, Pula, Croația – 1994, Mallorca)

Cvintetul de suflători (1968)

Personalitate polimată, Wolf von Aichelburg a fost scriitor, traducător, compozitor și critic de muzică și artă. A trăit la Sibiu pînă în 1981, cînd a emigrat în Germania, iar activitatea lui s-a concentrat pe publicarea de volume de versuri și pe traduceri. A fost apropiat al Cercului Literar de la Sibiu, apoi arestat de două ori din motive politice (a doua oară în procesul de la Brașov al scriitorilor germani, printre care se afla și Hans Bergel, fratele dirijorului Erich Bergel) și condamnat la închisoare. Ulterior amnistiat, apoi reabilitat, și-a reluat activitatea de publicare și traducere,

pentru care i s-au decernat premii. Printre volumele sale, publicate înainte și după emigrare, se numără *Hanuri în vînt*, *Pontul Euxin*, *Șobolanii din Hameln*, *Lumina cea din Umbria*, *Răsfîngerea tuturor țărmurilor*, *Corrida* și *Fluviul liniștit*.

Activitatea literară bogată a lui Aichelburg a eclipsat-o pe cea muzicală, care are însă cîteva coordonate demne de atenție. A învățat să compună cu ocazia anilor petrecuți la Berlin (1935 și 1936), unde i-a cunoscut pe Paul Hindemith, Norbert von Hannenheim și Rudolf Wagner-Régenyi. Cu membrii Cercului Literar de la Sibiu purta discuții despre muzică, în care își exprima criticile la adresa direcției impuse de realismul socialist, publica eseuri despre muzică în revista *Transilvania*, în care dezbătea teme dintre cele mai diverse. În paralel, a compus patru concerte (vioară, trompetă, pian), cvartete de coarde, triouri, sonate pentru pian, flaut și vioară, numeroase lieduri. Răsplătit cu Premiul „Johann-Wenzel-Stamitz”, distincție în compoziție a Germaniei Democrate, Aichelburg a scris o muzică tributară în parte limbajului dodecafonic, în parte celui neoclasic, pe linia Stravinski-Bartók.

György Ligeti

6 bagatele pentru cvintet de suflători

(aranjament din *Musica Ricercata*) (1953)

În timpul șederii la Budapesta, unde preda armonie, contrapunct și analize muzicale la Academia de Muzică „Franz Liszt”, Ligeti a compus, printre altele, 11 bagatele pentru pian intitulate *Musica ricercata* (1951/1953). Ideea de bază care structurează această succesiune este rezultatul utilizării unui număr determinat de sunete, fiecărei părți adăugîndu-i-se o notă în plus față de numărul celor din piesa anterioară și ajungîndu-se, în cele din urmă, la utilizarea totalului cromatic, după cum urmează:

I. Sostenuto – Misurato – Prestissimo: *la, re*

II. Mesto, rigido e cerimoniale: *mi diez, fa diez, sol*

III. Allegro con spirito: *do, mi bemol, mi, sol*

IV. Tempo di valse (poco vivace – « à l'orgue de Barbarie »): *la, si bemol, fa diez, sol, sol diez*

V. Rubato. Lamentoso: *la bemol, si, do diez, re, fa, sol*

VI. Allegro molto capriccioso: *la, si, do diez, re, mi, fa diez, sol*

VII. Cantabile, molto legato: *la bemol, la, si bemol, do, re, mi bemol, fa, sol*

VIII. Vivace. Energico: *la, si, do, do diez, re, mi, fa diez, sol, sol diez*

IX. (Béla Bartók in Memoriam) Adagio. Mesto – Allegro maestoso: *la, la diez, si, do, do diez, re, re diez, fa, fa diez, sol diez*

X. Vivace. Capriccioso: *la, la diez, si, do diez, re, re diez, mi, fa, sol bemol, sol (becar), sol diez*
 XI. (Omaggio a Girolamo Frescobaldi) Andante misurato e tranquillo: *la, la diez, si, do, do diez, re, re diez, mi, fa, fa diez, sol, sol diez*

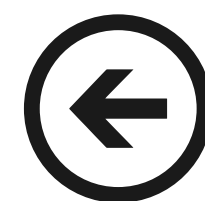
Mai apoi, el a ales șase din aceste piese pe care le-a transcris pentru un cvintet de suflători format din flaut, oboi, clarinet, fagot și corn. Dacă economia de mijloace este caracteristica principală la nivelul scriiturii – cu un număr minim de sunete se obține efectul maxim dorit – paleta variată de culori se obține prin utilizarea unor frecvențe și contrastante schimbări de intensitate (întâlnite, uneori, și la nivelul unei singure măsuri). Materialul muzical limitat este contrabalansat de efectele expresive, fiecare parte fiind, în esență, câte o piesă de caracter. O posibilă citire a acestui ciclu este și drept o călătorie în teritoriile adânci ale psihicului uman, de la bucurie la nebunie, tulburare și agitație la melancolie și contemplație.

Cvintetul de suflători „Duende”

Duende este un termen care provine din limba spaniolă și reprezintă acea entitate care se află în spatele vieții creative. Transpus într-un sens mult mai profund, *duende* reprezintă capacitatea unui om de a se lăsa pătruns de un spirit mai mare decât al său. Este un personaj al artiștilor, o forță creatoare, care atunci când își face apariția, „artistul și ascultătorul îl aude, îl vede, îi simte prezența în spatele cuvintelor, muzicii, dansului, operei de artă. Știe când este prezent. Și când nu este prezent, de asemenea știe.”

Cvintetul „Duende” este un ansamblu format din muzicieni ai Filarmonicii de Stat „Transilvania” din Cluj-Napoca. Artiștii au o activitate concertistică bogată, atât cu proiecte solistice, cât și camerale, proiecte de muzică contemporană, precum și o intensă carieră orchestrală și didactică.

24 iulie / Luni

înapoi la
program

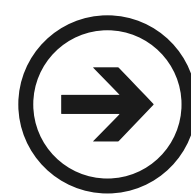
Ziua

5 / 7

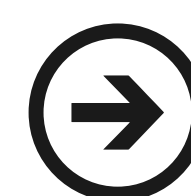

SALA OGLINZILOR A F.D.G.R.

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 RECITAL EXTRAORDINAR „TABLOURI SONORE”
Daniel Ciobanu *pian*

În program lucrări de: György Ligeti, Modest Musorgski,
Dan Dediu, Franz Liszt

19:30 RECITAL EXTRAORDINAR „TABLOURI SONORE”**Daniel Ciobanu** *pian***Franz Liszt** *Rapsodia ungară nr. 12***György Ligeti** *Musica Ricercata* (Tempo di Valse)**Modest Musorgski** *Tablouri dintr-o expoziție**Promenade – Gnomus – (Promenade) – Vechiul castel – (Promenade) – Tuileries (cearta copiilor după joacă) – Bydlo – (Promenade) – Baletul pușorilor ieșiți din găoace – Samuel Goldenberg und Schmuyle – (Promenade) – Tîrgul din Limoges – Catacombae – Cum mortuis in lingua mortua – Baba Yaga – Marea Poartă a Kievului***György Ligeti** *Musica Ricercata* (Mesto, rigido e ceremoniale)**Dan Dediu** *Le vent du Transylvanie* din *Lévantiques*, op. 64**Dan Dediu** *Les barricades mystérieuses – reloaded***György Ligeti** *Musica Ricercata* (Allegro con spirito)**Franz Liszt** *Rapsodia română***Franz Liszt** (1811, Raiding – 1886, Bayreuth)

Rapsodia ungară nr. 12 în do diez minor (1847)

Odată cu sfârșitul Iluminismului și începutul erei romantice, filologii, istoricii, scriitorii și artiștii secolului al XIX-lea au început să caute tot mai multe elemente care să surprindă spiritul, esența și individualitatea fiecărei culturi europene în parte. Sub influența, în principal, a filosofului german Johann Gottfried Herder, dar și a altora, ceea ce fusese pînă atunci idealul unui culturi universale a fost treptat înlocuit cu relativitatea unui set de valori tipice fiecărei națiuni. Așa au apărut artiștii născuți în țările „periferice”, adică din afara spațiului romano-german. Esențial este însă că arta lor nu s-a definit prin negarea stilurilor, tehnicilor și genurilor vestice sau, în opoziție, prin puritatea națională, ci prin adaptarea lor și, respectiv, prin cosmopolitism. Ungaria nu a făcut excepție. Scriitorii

secolelor XIX și XX s-au dezvoltat stilistic nu doar prin lucrări originale, ci și prin numeroase traduceri ale unor opere străine. În egală măsură, artiștii vizuali și muzicienii au fost influențați de modelele străine; în fapt, cei recunoscuți internațional erau și cei care studiaseră în străinătate. Discursul acestora era modelat și de ambivalența lor ca popor. Maghiarii erau mândri de individualitatea lor ca nație, în special de moștenirea asiatică, dar își doreau și să se alăture valorilor civilizației europene. În această perioadă de aspirații naționale, orice dezbateră, despre orice, era văzută drept un conflict nu doar între nou și vechi, ci și între vest și est.

Muzica națională maghiară a fost un exemplu perfect al acestei efervescente de gândire. Către mijlocul secolului al XIX-lea, muzicienii și instituțiile muzicale austriece și germane erau de mult liderii din Europa Centrală și își asumau deja rolul de arbitri ai calității muzicale „universale”. La acea vreme, muzica maghiară era cunoscută drept „stilul maghiar țigănesc”, care luase efectiv cu asalt Europa de la cafenele și restaurante la săli de concert. Însă, oricât de atractiv era acest stil prin virtuozitatea și prospețimea sa, nu se putea ridica la nivelul tradiției așazis serioase și, deși muzicienii maghiari căutau să îmbine stilul popular cu cerințele elitiste, dilema nu era nici pe departe rezolvată. Cei doi mari compozitori care aveau să facă pași uriași au fost Franz Liszt și Béla Bartók. Ambii au împrumutat în stilul lor elemente caracteristice altor popoare: Liszt a preluat influențe germane, franceze, elvețiene, italiene și spaniole, iar Bartók elemente tradiționale slovace și românești.

Franz Liszt a fost unul dintre compozitorii romantici de frunte. Inovațiile sale în compoziție, printre care se numără experimentele armonice radicale și un simț cu totul nou al formei, și-au lăsat amprenta asupra compozitorilor avangardiști și au anticipat o serie de procedee din secolul al XX-lea. S-a dedicat în totalitate progresului în muzică și a contribuit substanțial la faima europeană a unor compozitori ca Wagner și Berlioz. Nu a neglijat însă trecutul, interpretând și dirijând lucrări de Bach, Handel, Schubert, Weber și, mai presus de toate, Beethoven. Pe modelul lui Paganini, Liszt a fost un uriaș virtuoz al pianului și și-a utilizat tehnica senzațională și personalitatea carismatică nu doar pentru propriile lucrări, ci și pentru a-i populariza pe alți compozitori prin numeroasele transcripții pe care le-a făcut.

Chiar dacă a trăit relativ puțin în Ungaria, Liszt a rămas toată viața mândru de moștenirea natală. Nu de puține ori găsim în biografia lui mențiuni

despre costumele naționale pe care le purta în timpul concertelor. Nu este lipsit de importanță nici faptul că își atinsese faima internațională în anii '40, perioadă în care Ungaria protesta deja împotriva dominației austriece și care avea să culmineze cu revoluția din 1848. Pentru Liszt, a fost astfel foarte firesc să-și asume rolul unui simbol al independenței maghiare.

Felul în care a absorbit în muzica sa elemente populare maghiare nu a fost însă scutit de critici. Cum am menționat deja, stilul național maghiar era, la acea vreme, greșit identificat cu muzica țigănească, pe care, de altfel, Liszt o studiasse și o ascultase atent de la cei mai buni muzicanți. Dar cîntecele acestora conțineau adesea material muzical care nu aparținea fondului tradițional autentic. Elitele maghiare îl acuzau astfel pe Liszt că devaloriza moștenirea națională, dar, în lumina cercetărilor recente, reiese că Liszt folosea totuși melodii maghiare, chiar dacă într-o formă, la rîndul ei, adaptată de lăutari (melodii pe care ei înșiși le culegeau prin peregrinările lor în Ungaria și Transilvania). Cele mai cunoscute lucrări ale sale inspirate din această sursă sînt cele 19 *Rapsodii ungare pentru pian*, numeroase dintre ele existînd și în variante orchestrate.

György Ligeti

Musica Ricercata (1953)

În timpul șederii la Budapesta, unde preda armonie, contrapunct și analize muzicale la Academia de Muzică „Franz Liszt”, Ligeti a compus, printre altele, 11 bagatele pentru pian intitulate *Musica ricercata* (1951/1953). Ideea de bază care structurează această succesiune este rezultatul utilizării unui număr determinat de sunete, fiecărei părți adăugîndu-i-se o notă în plus față de numărul celor din piesa anterioară și ajungîndu-se, în cele din urmă, la utilizarea totalului cromatic, după cum urmează:

- I. Sostenuto – Misurato – Prestissimo: *la, re*
- II. Mesto, rigido e cerimoniale: *mi diez, fa diez, sol*
- III. Allegro con spirito: *do, mi bemol, mi, sol*
- IV. Tempo di valse (poco vivace – « à l'orgue de Barbarie »): *la, si bemol, fa diez, sol, sol diez*
- V. Rubato. Lamentoso: *la bemol, si, do diez, re, fa, sol*
- VI. Allegro molto capriccioso: *la, si, do diez, re, mi, fa diez, sol*
- VII. Cantabile, molto legato: *la bemol, la, si bemol, do, re, mi bemol, fa, sol*
- VIII. Vivace. Energico: *la, si, do, do diez, re, mi, fa diez, sol, sol diez*
- IX. (Béla Bartók in Memoriam) Adagio. Mesto – Allegro maestoso: *la, la diez, si, do, do*

diez, re, re diez, fa, fa diez, sol diez

X. Vivace. Capriccioso: *la, la diez, si, do diez, re, re diez, mi, fa, sol bemol, sol (becar), sol diez*

XI. (Omaggio a Girolamo Frescobaldi) Andante misurato e tranquillo: *la, la diez, si, do, do diez, re, re diez, mi, fa, fa diez, sol, sol diez*

Mai apoi, el a ales șase din aceste piese pe care le-a transcris pentru un cvintet de suflători format din flaut, oboi, clarinet, fagot și corn. Dacă economia de mijloace este caracteristica principală la nivelul scriiturii – cu un număr minim de sunete se obține efectul maxim dorit – paleta variată de culori se obține prin utilizarea unor frecvente și contrastante schimbări de intensitate (întâlnite, uneori, și la nivelul unei singure măsuri). Materialul muzical limitat este contrabalansat de efectele expresive, fiecare parte fiind, în esență, câte o piesă de caracter. O posibilă citire a acestui ciclu este și drept o călătorie în teritoriile adânci ale psihicului uman, de la bucurie la nebunie, tulburare și agitație la melancolie și contemplare.

Modest Musorgski (1839, Karevo – 1881, Sankt Petersburg)

Tablouri dintr-o expoziție (1874)

Faimoasa suită pentru pian *Tablouri dintr-o expoziție*, un exemplu remarcabil de muzică rusă, și-a câștigat uriașa popularitate mulțumită orchestrației din 1922 a lui Maurice Ravel. În acest ciclu, Musorgski l-a comemorat pe prietenul său, Viktor Hartmann (1834-1873), arhitect și ornamentalist contemporan, foarte apreciat de celebrul critic de artă Vladimir Stasov, care a organizat, în 1874, o expoziție de lucrări ale artistului. Ceea ce se remarcă imediat la Hartmann era stilul său original, bazat pe arta populară rusă. În operele sale, Hartmann a făcut uz de imagistica arhitecturii populare ruse, sculpturi în lemn, ornamentații colorate și multe altele. Obiectele de artă aplicată ornamentate de el (ceasuri, candelabre, pocaluri) au fost, de asemenea, realizate în stil rusesc, adesea cu asocieri din basme.

Moartea prematură a lui Hartmann, aflat la apogeul forțelor sale creatoare, a determinat o reacție a lui Musorgski împotriva nedreptății sorții, făcându-l să mediteze asupra vieții și morții. Aceasta și alte pierderi triste au fost reflectate în *Tablouri dintr-o expoziție*. Expoziția postumă a lui Hartmann, la Academia de Arte din Sankt-Petersburg, a servit ca sursă de inspirație pentru suita lui Musorgski, lucru evident din titlul său definitiv (denumirea originală era chiar *Hartmann*).

O comparație între *Tablourile dintr-o expoziție* și picturile care au inspirat această lucrare oferă o imagine asupra gândirii creative a compozitorului. Alegerea materialului este caracteristică în sine însăși: Musorgski a ales colecția de desene pe care Hartmann o adusese din călătoriile sale în străinătate. Acestea erau schițe ale vieții din diferite țări, portrete ale unor oameni pe care îi întâlnise sau peisaje cu monumente arhitecturale și ruine. Întotdeauna dornic să înfățișeze viața „indiferent cum este ea”, Musorgski a dezvăluit o panoramă foarte largă a realității. Pentru a sublinia fațetele multiple ale fenomenelor tratate aici, compozitorul a recurs la contraste neașteptate și schimbări abrupte. A pus una lângă alta bucuria și durerea, umorul și tragedia, amestecând cele mai variate caracteristici naționale cu elemente rusești, unificând astfel întregul. Limitele de timp și spațiu au fost extinse, iar subiectele moderne au fost alăturate celor din Evul Mediu și vechea Rusie.

În mod remarcabil, Musorgski își structurează suita într-o manieră care îi permite să reprezinte propria sa călătorie prin expoziție. Acest lucru este realizat prin „Promenada” de la început și prin cele patru interludii, care sînt variațiuni ale acestui material: „Fizionomia mea poate fi văzută în aceste interludii”, îi scria lui Stasov. Fapt și mai remarcabil este acela că, pînă la sfîrșitul lucrării, tema „Promenadei” nu va mai funcționa doar ca o simplă legătură, ci va apărea efectiv în „tablouri”: ea poate fi auzită mai ales în mișcările „Con mortuis in lingua mortua” și „Marea Poartă a Kievului”.

În „Gnomus”, Hartmann a desenat un ornament pentru bradul de Crăciun – „un fel de spărgător de nuci, un gnom în a cărui gură pui o nucă să o spargi” era descrierea lui Stasov din catalogul expoziției. Musorgski compune aici o muzică străbătută de salturi și armonii bizare, sugerînd astfel mișcările amuzante și țipetele stridente ale unui spiriduș.

„Vechiul castel”. În catalog, sînt listate două desene a două castele medievale, ambele schițate de Hartmann în Franța. Însă în ciuda provenienței geografice a castelului, Musorgski compune aici o melodie de inspirație rusă, un cîntec al unui trubadur în fața castelului.

„Tuileries”: o înfățișare a celebrului parc din Paris, unde Hartmann a locuit o perioadă.

„Bydlo”. Stasov descrie un car polonez, tras de boi. Deși Musorgski voia ca această parte să înceapă în *fortissimo*, RimskiKorsakov (cel care ulterior a editat partitura pentru publicare și mulțumită căruia ea a ieșit

la lumină după moartea lui Musorgski) a notat *pianissimo* pe partitură, dorind să creeze impresia unui car care se apropie.

„Baletul puișorilor ieșiți din găoace”. În 1871, Hartmann a desenat costumele pentru un balet, *Trilbi*. Muzica reprezintă o scenă în care „un grup de fetițe și băieței, elevi ai Școlii de Teatru, costumați în canari, aleargau de colo colo. Cîteva dintre păsări purtau peste costume coji mari de ouă care se asemănau cu platoșele.”

„Samuel Goldberg și Schmuyle”. Musorgski dă aici nume proprii celor două personaje din tablourile *Un evreu bogat* și *Un evreu sărac*. În 1868, Hartmann, a cărui soție era poloneză, a vizitat orașul Sandomierz, localizat în sudul Poloniei. Aici a pictat scene și personaje din ghetoul evreiesc.

„Tîrgul din Limoges”. În 1866, Hartmann a realizat peste o sută de picturi în acuarelă ale orașului francez Limoges. Pe marginea partituri, Musorgski a notat: „Vești excelente! M. de Puissangeout tocmai și-a recuperat vaca... Mme de Remboursac tocmai și-a luat o nouă dantură, iar nasul lui M. de Pantaleon, care-i cam stă în drum, are, ca întotdeauna, culoarea unui bujor”.

„Catacombe: Sepulcrum romanum”. Tabloul îl înfățișează pe Hartmann, pe un prieten și pe un ghid cu lampă explorînd subsolurile Parisului. În dreapta lui Hartmann este desenat un morman de cranii. La finalul „Catacombelor”, Musorgski notează pe partitură „Cum mortuis in lingua mortua” (Cu morții pe limba morților). „Baba-Yaga”. Hartmann a desenat un ceas de bronz de forma colibei vrăjitoarei Baba-Yaga. Musorgski își îndreaptă însă atenția asupra vrăjitoarei înseși care, potrivit mitologiei ruse, locuia în adîncul pădurii, într-o cocioabă sprijinită pe picioare de găină, putînd astfel să se rotească și să prindă copiii care se apropiau. „Marea poartă a Kievului”. Hartmann a făcut acest desen pentru un concurs care, în cele din urmă, a fost anulat. Artistul și-a imaginat poarta de intrare în Kiev ornamentată cu podoabe purtate de rusoaice.

Dan Dediu (n. 1967, Brăila)

Le vent du Transylvanie din *Lévantiqes*, op. 64 (1997)

Imagine sonoră a unui tîrîm bîntuit. *Rondo* cu un *semnal ascendent ca refren*, o rafală explozivă. Primul cuplet: melodică

filigranată, plăpîndă, realizată printr-o tehnică *eterofonică*: imagine a unui vînt înmiresmat de mirosuri nocturne. Al doilea cuplet: imaginare „pachete” de saxofoane dintr-un „big band” în care nu lipsesc efectele de percuție (pocnete din degete): imagini ale sărbătorilor transilvane. Al treilea cuplet: un vînt șfichiuitor, transformat înt-unul vrăjit, plin de zvonuri, de semnale de vînătoare, de delicii ascunse. Final abrupt, teleportare onirică în concertul de Grieg, asemenea unei morți absurde și violente. Primele două cuvinte ale titlului închid ca un fermoar ciclul *Levanticele*, din care este extrasă piesa. (Dan Dediu)

Dan Dediu

Les barricades mystérieuses – reloaded

Les Barricades mystérieuses – reloaded este o piesă pentru pian care pornește de la originalul lui Couperin și îl deformează treptat asemenea unei transformări topologice în 3D sau asemenea unei altoiri vegetale ce evoluează încet și imprevizibil. Fraza inițială a lui Couperin este inversată în această piesă, apoi armoniile se îndepărtează de original, păstrîndu-se doar ideea continuumului de optimi. Totodată, întregul angrenaj pe patru voci este țesut asemenea unei pînze de păianjen ce sporește în complexitate pe măsură ce trece timpul, iar păianjenul are suficient timp să o țeară în voie, în sus și în jos. Reiese un filigran pianistic omogen, straniu și totodată hipnotic. (Dan Dediu)

Franz Liszt

Rapsodia română nr. 20 în sol minor (1846/1847)

Piesă ale cărei teme au fost preluate și în Rapsodiile ungare nr. 6 și nr. 12, *Rapsodia română* a fost mult timp în mod greșit denumită *Rapsodia ungară nr. 20*, în același timp fiind mai puțin cunoscută și interpretată. Ea este însă o lucrare remarcabil de originală, în special din punct de vedere armonic, și conține mai multe secțiuni: *Allegro vivace – Presto e staccato – Andante – Lento a capriccio malinconico – Variazione – Hermannstädter – Walachische Melodie*.

Daniel Ciobanu

Daniel Ciobanu a intrat în atenția lumii muzicale internaționale odată cu câștigarea Premiului II și a Premiului Publicului la ediția din 2017 a Concursului Internațional „Arthur Rubinstein” de la Tel Aviv. Pianistul a mai fost distins anterior cu Premiul I la Moray Piano Competition din Elgin (Scoția), Premiul I la Bromsgrove International Competition (Anglia), Premiul II și Premiul Special la Concursul Internațional „Adilia Alieva” (Franța), Premiul II și Premiul Publicului la Concursul din Montrond-les-Bains (Franța), Marele Premiu, Premiul Publicului și Premiul Orchestrei la Concursul Internațional de Pian organizat de Filarmonica din Maroc, Premiul I la Concursul Internațional de Pian „Sheepdrove” (Marea Britanie), Premiul I la Concursul Internațional „BDNES” (Rio de Janeiro), Premiul I și Premiul Special la Concursul Internațional „UNISA” (Pretoria).

Daniel Ciobanu este invitat constant la Gewandhaus Leipzig, unde a cântat atât sub bagheta lui Omer Meir Welber, cât și în recitaluri solo. Printre cele mai importante evenimente recente se numără debuturile cu Orchestra Tonhalle Zürich, Volksoper Viena, Orchestra Simfonică din Tirol, precum și un nou concert cu Orchestra Națională BBC din Țara Galilor, cu care a debutat sub bagheta lui Carlos Miguel Prieto. Printre orchestrele în compania cărora a cântat regăsim Orchestra Filarmonicii Regale din Londra, Konzerthausorchester Berlin, Orchestra Simfonică din Castilla y León, Orchestra Simfonică Națională Radio a Poloniei la Festivalul „Enescu”, Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, Staatskapelle din Dresda, Filarmonica Baltica Poloneză „Frédéric Chopin” din Gdansk, Israel Camerata din Ierusalim, Orchestra Regală a Scoției, Orchestra Filarmonicii din Tel Aviv etc.

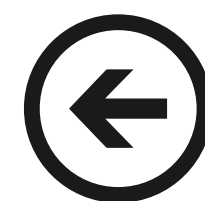
În august 2021, Daniel a debutat, cu recitaluri solo, la Festivalul din Lucerna și la Konzerthaus din Viena, cu un program de sonate pentru pian, respectiv vioară și pian, cu Julian Rachlin. A cântat în săli și locuri precum Royal Festival Hall, Gasteig München, Mozarteum din Salzburg, De Bijloke din Gent, Auditorium de Radio France și Salle Cortot din Paris, Sala Fazioli din Sacile, Teatrul Massimo din Palermo, Ateneul din București, Teatrul Municipal din Rio de Janeiro, Auditoriumul Bronfman din Tel Aviv, Sala Națională de Concert din Taipei. În această stagiune, Daniel a susținut un recital solo la Concertgebouw Amsterdam, precum și la Baden și Varșovia (ca invitat al Festivalului „Beethoven”).

Odată cu stagiunea 2020/2021, Daniel Ciobanu a devenit primul artist în rezidență al Filarmonicii „George Enescu”, unde a susținut concerte dirijate de Cristian Măcelaru și Gabriel Bebeșelea. După debutul său cu Filarmonica „Arturo Toscanini” din Parma, în iunie 2022, pianistului i-a fost oferită de către Fundația omonimă aceeași poziție.

În septembrie 2020, Daniel Ciobanu și-a lansat, sub marca Accentus, primul compact disc cu lucrări de Prokofiev, Debussy, Liszt și Enescu. În 2017, a fondat Neamț Music Festival, o platformă internațională dedicată tinerilor artiști, în care muzica clasică este completată cu evenimente de jazz, video mapping, pictură și dans.

Daniel Ciobanu a început studiul pianului în orașul său natal, Piatra Neamț, cu Magdolna Cosma, Delia Bălan, Iulian Arcadi Trofin și Mihaela Spiridon. A beneficiat, în timpul anilor de școală, de bursa „Constantin Silvestri”, care i-a permis să studieze în Scoția cu Graeme McNaught, apoi cu Aaron Shorr și Petras Geniusas la Conservatorul Regal. Și-a completat pregătirea la École Normale de Musique „Alfred Cortot” din Paris, cu Marian Rybicki, și la Universitatea de Arte din Berlin, cu Pascal Devoyon și Markus Groh.

25 iulie / Marți

Înapoi la program

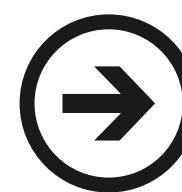
Ziua

6 / 7

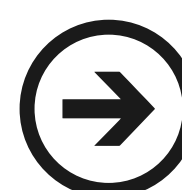
SALA FESTIVĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE ASTRA

17.00 Conferința „Vorbitorincii”
cu Radu Paraschivescu și Cătălin Striblea
Sesiune de autografe

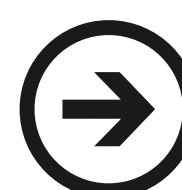

TEATRUL NAȚIONAL „RADU STANCA”

19:23 „100 de metronoame pentru 100 de ani”
György Ligeti *Poem simfonic pentru 100 de metronoame*

19:30 CONCERT SIMFONIC EXTRAORDINAR
Orchestra Națională de Tineret a Germaniei
Clemens Schuldt *dirijor*, Martynas Levickis *acordeon*

În program lucrări de: Richard Strauss, Daniel Nelson, Jean Sibelius,
Esa-Pekka Salonen

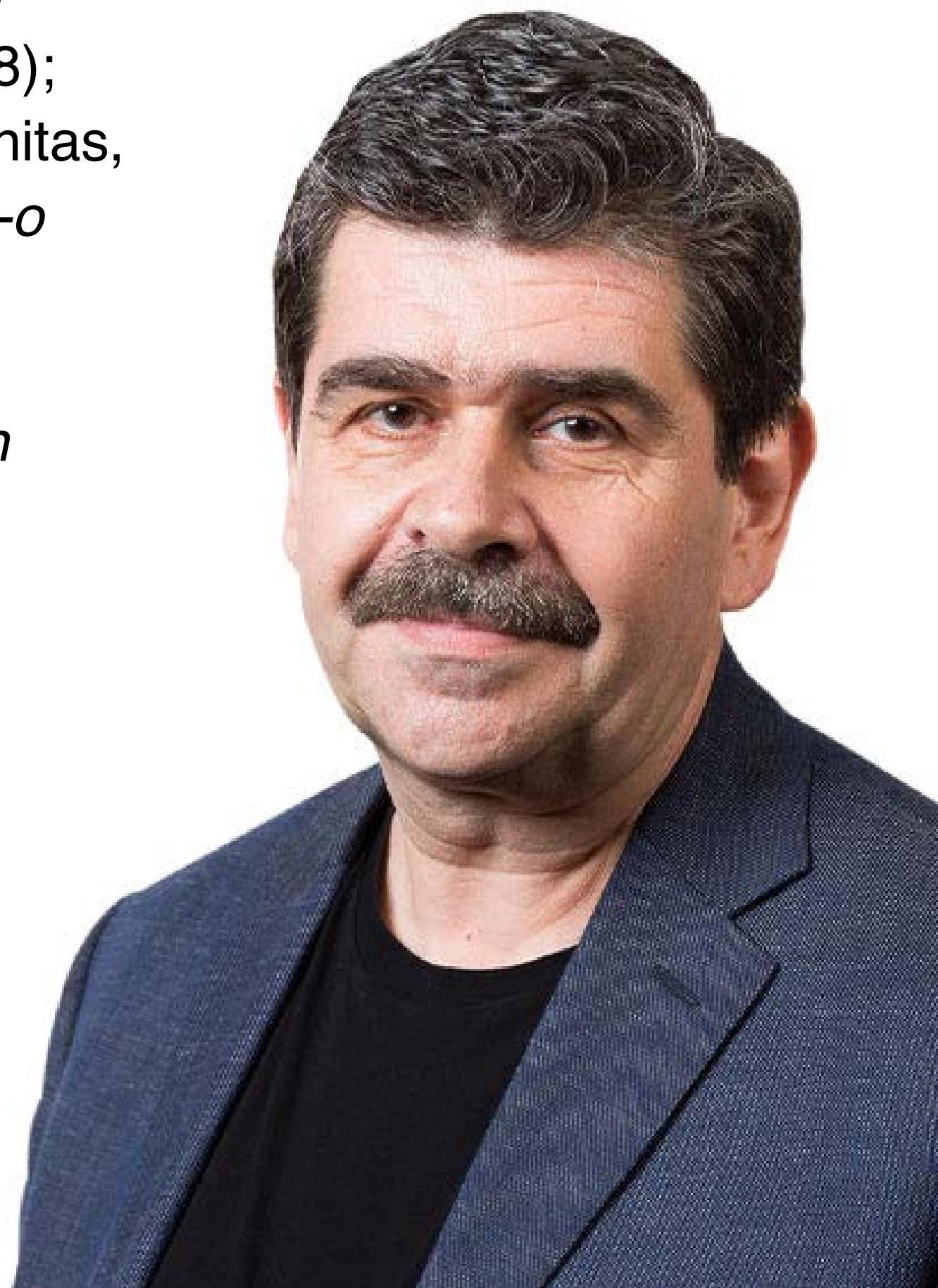
17.00 Conferința „Vorbitorincii” cu Radu Paraschivescu și Cătălin Striblea

Sesiune de autografe

Cel mai popular podcast de cultură din România, “Vorbitorincii”, va fi prezent în *Musica Ricercata Festival Op. 5*. Celebrul scriitor Radu Paraschivescu și excepționalul jurnalist Cătălin Striblea vor susține în premieră la Sibiu o conferință extraordinară, transmisă ulterior pe multivizionatul canal al podcastului.

Radu Paraschivescu (n. 1960, București) trăiește în Balta Albă și se visează la Roma. E mefient față de avioane, reptile și sfaturile medicilor. Croiește articole pentru ziare și reviste, traduce romane, se ocupă cu hermeneutica ofsaidului în emisiuni de analiză fotbalistică și – mai rar decât i-ar plăcea – scrie cărți. Are câțiva prieteni francezi de nădejde (Millefeuilles, Plaisir Sucré, Macaron etc.), fără să-și fi trădat prima iubită: ciocolata de casă. Se îmbată cu vocea lui David Gilmour și chitara lui Mark Knopfler. Se îndrăgostește repede și-i trece greu. Detestă clișeele, laptele și broccoli. A scris despre nesimții, Inès de Castro, Maradona și Caravaggio.

Cărți: *Efemeriada* (2000, Libra); *Balul fantomelor* (2000, RAO, reeditare Humanitas, 2009); *Bazar bizar* (2004, Mașina de scris, reeditare Humanitas, 2007); *Fanionul roșu* (2005, Humanitas, Premiul Ioan Chirilă pentru cea mai bună carte de sport a anului); *Ghidul nesimțitului* (Humanitas, 2006); *Fie-ne tranziția ușoară. Mici rostiri cu tâlc* (Humanitas, 2006); *Mi-e rău la cap, mă doare mintea. Noi perle de tranziție* (Humanitas, 2007); *Cu inima smulsă din piept* (Humanitas, 2008); *Răcani, pifani și veterani* (coord., Humanitas, 2008); *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare* (Humanitas, 2009); *Fluturele negru* (Humanitas, 2010); *Toamna decanei. Convorbiri cu Antoaneta Ralian* (Humanitas, 2011), *Astăzi este mâinele de care te-ai temut ieri* (Humanitas, 2012), *Maimuța carpatină* (Humanitas, 2013), *Muște pe parbrizul vieții. Nou catalog de perle* (Humanitas, 2014), *Noi vorbim, nu gândim. Nouă colecție de perle românești* (Humanitas, 2015), *Povești de dragoste la prima vedere*
25 iulie / Marți

(coautor, alături de Ioana Pârvulescu, Gabriel Liiceanu, Ana Blandiana și Adriana Bittel – Humanitas, 2015), *România în 7 gesturi* (Humanitas, 2015), *Aștept să crăpi (de astăzi, în prime-time)* (Humanitas, 2016), *Cum gândesc politicienii (Cum? Gândesc politicienii?)* (Humanitas, 2016), *Am fost cândva femeie de onoare și alte povestiri* (Humanitas, 2017), *Cartea râsului și a cercetării* (Humanitas, 2017), *Două măhuri stau de vorbă. Scene românești* (Humanitas, 2018), *Orice om îi este teamă* (Humanitas, 2018), *În lume nu-s mai multe Români (planetei noastre asta i-ar lipsi)* (Humanitas, 2019), *Omul care mută norii* (Humanitas, 2019), *Recviem vesel pentru tata* (Humanitas, 2020), *Vitrina cu șarlatani* (Humanitas, 2020); *Acul de aur și ochii Glorianei* (Humanitas, 2021), *Noi suntem români (nimeni nu-i perfect)* (Humanitas, 2022).

Cătălin Striblea, conform autodescrierii de pe blogul personal:

„Am intrat în radio și tv pe la 15-16 ani. Și am urmat un traseu clasic: cumpărat bere, adus țigari, cărat stativul de la cameră, făcut teren în zeci de sate și locuri uitate, comentat fotbal la matineu, bătut culoare de Parlament și palate, rupt de frig și de foame după fundu' unor nesimțiți întâmplați în fruntea țării, umflat ego-ul în fața camerei, găsit liniște în fața microfonului. și mai ales, am pus și mi-am pus o grămadă de întrebări. Grele. Geografic, traseul merge de la radioul din Vaslui, la cel public din Iași, apoi la București unde m-am împărțit între Realitatea și BBC. Cei mai mulți ani la BBC. Și cei mai dragi. Vorbesc cu voi în fiecare dimineață la Realitatea FM despre echilibru, cumpătare și bun-simț. [...]

S-au mai schimbat câteva lucruri. După radio am revenit în televiziune la Realitatea TV. Ceva vreme am lucrat la RomâniaTV, apoi la B1 TV. Acum m-am întors în radio, la Digi FM. Și după o foarte lungă chibzuință, la Europa FM.”

19:30 CONCERT SIMFONIC EXTRAORDINAR

Orchestra Națională de Tineret a Germaniei**Clemens Schuldt** *dirijor***Martynas Levickis** *acordeon*

Richard Strauss *Don Juan, op. 20***Daniel Nelson** *Ghost Machine* pentru acordeon și orchestră, p.a.**Jean Sibelius** Simfonia nr. 7 în Do major, op. 105

Adagio – Un pochett. meno adagio – poco affrett. – Poco a poco affrettando il Tempo al... Vivacissimo – rallentando al... – Largamente molto – Affettuoso – Tempo I

Esa-Pekka Salonen *Helix*

Richard Strauss (1864, München – 1949, Garmisch-Partenkirchen)*Don Juan, op. 20* (1888)

Chiar dacă primele sale compoziții datează de la vârsta de 6 ani, imaginea de copil-minune nu a fost niciodată asociată cu Richard Strauss sau, cel puțin, nu de aceeași manieră ca în cazul lui Mozart sau Mendelssohn. Când avea 9 ani, a compus o uvertură de peste treizeci de pagini, pe care a orchestrat-o singur. Apoi, un an mai târziu, a compus șase sonate pentru pian, iar în jurul vârstei de 13 ani două triouri cu pian.

Cu toate acestea, la acea vreme era considerat un talent muzical promițător, dar nu mai remarcabil decât orice alt copil înzestrat muzical. În fond, muzica stătea în centrul vieții de zi cu zi a germanilor, aproape fiecare persoană educată avînd cel puțin cunoștințe instrumentale elementare. Richard – ajuns la vârsta de 14 ani – organiza, în sufrageria familiei sale de la München, numeroase serate muzicale, în centrul cărora se afla pianul de concert înconjurat de ferestrele mari și portretele de familie de pe pereții camerei.

Spre deosebire de Leopold Mozart și fiul său, Wolfgang Amadeus, Franz Strauss – strălucit cornist în orchestra de la München – nu s-a implicat direct în educația muzicală a copilului său, dar l-a sfătuit adesea și și-a

folosit relațiile cu muzicieni celebri ca să-i netezească cariera. Dar a insistat și ca Richard să meargă la conservator: urmînd o evoluție clasică a studiilor, credea că el putea decide mai ușor ce va deveni. „Dacă talentul tău va dura, rămîne de văzut”, îi scria lui Richard, știind că mulți copii talentați eșuaseră odată cu trecerea la maturitate.

De-a lungul carierei sale de aproape optzeci de ani, Richard Strauss s-a concentrat alternativ pe diverse tipuri de genuri muzicale. Printre compozițiile sale de tinerețe regăsim lucrări pur instrumentale, ca Sonata pentru violoncel, Concertul pentru vioară, Concertul nr. 1 pentru corn, Simfonia în fa minor, *Burlesca* pentru pian și orchestră sau Sonata pentru vioară. Odată cu poemul simfonic *Aus Italien* (1886), Strauss a fost fascinat de posibilitățile ilustrative ale muzicii programatice, urmînd pînă în 1903, anul *Simfoniei domestice*, o perioadă în care principala sa preocupare a fost poemul simfonic.

Ideea pentru *Don Juan* i-a venit lui Strauss în 1885, cînd a participat la Frankfurt la un spectacol cu tragedia *Don Juans Ende* de Paul Heyse. Sursa directă a fost însă o piesă în versuri, nefinalizată, scrisă de Nicolaus Lenau în 1844. Strauss a trecut în prefața partiturii tipărite trei fragmente din această piesă, pe care le cerea notate și în programele de sală ale primelor interpretări ale piesei. Dar, tot așa cum Gustav Mahler dovedise o atitudine ambivalentă în fața programelor explicite ale lucrărilor lui, Strauss a renunțat ulterior la această idee, considerînd că muzica singură e suficientă. Asocierile sînt însă inevitabile: energia lui Don Juan în nenumăratele lui cuceriri, pasiunea, nestatornicia, tandrețea, seducția, orgoliul, sfîrșitul – toate acestea își găsesc expresia într-o muzică extrem de sugestivă, în care teme viguroase și energice sînt contrabalansate de cele lirice și senzuale.

Daniel Nelson (n. 1965, Bethesda)

Ghost Machine pentru acordeon și orchestră (2023)

Compozitorul Daniel Nelson este apreciat pentru energia ritmică și orchestrația colorată. Catalogul său de lucrări constă, în special, din piese orchestrale, însă înscrie și cîteva opere și piese de dans. Printre orchestrele care i-au interpretat lucrările se numără Filarmonica din München, Orchestre National d'Île-de-France, Orchestra Simfonică Radio a Suediei, Orchestra Simfonică din Gothenburg, Manchester Camerata,

Filarmonica din Oslo, Opera Regală Suedeză, Filarmonica Regală din Stockholm, Sinfonietta Radio Daneză, Sinfonietta Västerås etc. A lucrat cu dirijorii Santtu-Matias Rouvali, Manfred Honeck, Enrique Mazzola, Vasily Petrenko, Jaime Martin, Hannu Lintu, Roland Kluttig ș.a.m.d. În 2015, Daniel Nelson a primit Premiul „Carin Malmlöf-Forssling” pentru Compoziție din partea Academiei Regale Suedeze de Muzică. Este absolvent al Conservatorului de Muzică Peabody și al Universității din Chicago, iar din 1992 trăiește în Suedia.

Printre lucrările care i-au fost comandate se numără operele *Sova Vaken* (2022) și *Mîndrie și prejudecată*, baletele *#JAG* (2016) și *Micul prinț* (2015), oratoriul *Chaplin Songs* (2020), Concertul pentru clarinet (2000), piesa pentru orchestră *Forța unui curcubeu* (2006), Concertul pentru tubă *Metallëphonic* (2001). Piesa *Ghost Machine* pentru acordeon și orchestră a fost scrisă special pentru Martynas Levickis și Orchestra de Tineret a Germaniei, care o vor interpreta în primă audiție mondială pe 23 iulie 2023, în cadrul Festivalului „Gustav Mahler” de la Toblach.

Jean Sibelius (1865, Hämeenlinna – 1957, Järvenpää)
Simfonia nr. 7 în Do major, op. 105 (1918/1924)

Sibelius este considerat un reprezentant semnificativ al unui val de compozitori europeni „moderni”, născuți în jurul anului 1860, din care făceau parte Elgar, Puccini, Mahler, Wolf, Debussy, Strauss, Glazunov, Nielsen și Busoni, printre mulți alții. Era vorba de un „modernism muzical” voit, o perioadă în istoria muzicii care, potrivit istoricului Carl Dalhaus, a durat între anii 1889 și 1914. Acest stil se definise inițial ca orientat către nou (o direcție simbolizată muzical, de pildă, de primele măsuri din *Don Juan* de Richard Strauss), iar însușirile lui mergeau de la eliberarea de arhitectonică în favoarea unor efecte coloristice mult mai precise pînă la credința că ideile muzicale trebuiau să provină din materialul însuși și nu din vreun rezervor intangibil al spiritului uman. Apoi, într-o fază tîrzie a acestui modernism, compozitorii s-au confruntat cu provocările muzicale radicale ale anilor 1907/1914 conduse, în special, de Arnold Schönberg și Igor Stravinski.

Aceasta era lumea muzicală a lui Sibelius, evident fundamental diferită de cea a predecesorilor ei și susținută și de instituționalizarea fără precedent a artei muzicale: concerte, recitaluri și spectacole de operă coerent și profesionist organizate și sprijinite de antreprenori, interpreți, editori, critici, istorici; recenzii, manuale de compoziție destinate spre a fi puncte

de referință pentru compozitori, reguli codificate pe baza capodoperelor trecutului etc. Toate aceste probleme istorice, aceste confruntări între generații s-au petrecut în timpul în care Sibelius își scria cea de-a cincea simfonie.

În creația simfonică, Strauss, Mahler și Sibelius sînt cele mai importante nume ale generației lor. Primii doi erau, desigur, îndreptățiți să se ralieze uriașei tradiții austrogermane, dar Sibelius și-a dat repede seama că era privit ca un străin. Simfoniile sale au fost catalogate în epocă drept doar „nordice”, iar esența lor tematică era văzută ca îndepărtată de templul sacru al simfonismului german. În același timp, Sibelius se lupta să fie perceput drept un modernist, dar concomitent respingea sistemele unui Mahler, Strauss sau Debussy. În aceste condiții, el se vedea marginalizat tocmai de instituția muzicală pe care o menționam mai sus; marginalizat și prin separare geografică și spirituală de noile curente ale muzicii de pe continent; marginalizat prin ceea ce el descria drept *Alleingefühl* (sentimentul de singurătate); și marginalizat, în cele din urmă, de o călătorie interioară care părea să aibă ca scop căutarea miezului *sunetului* însuși.

Ultima simfonie scrisă de Sibelius, cea de-a șaptea, are o formă deloc obișnuită pentru acest gen, dar firească dacă ținem cont de titlul sub care a fost ea interpretată la început, *Fantasia sinfonica*. Odată cu publicarea ei, Sibelius i-a schimbat denumirea în *Simfonia nr. 7 [într-o singură parte]*. Cele unsprezece secțiuni delimitate de schimbările de tempo au fost, mai apoi, grupate de analiști în patru părți care se înlănțuie fără pauză, cel mai probabil din nevoia de a identifica o construcție tipică pentru o simfonie. Alte abordări analitice au plecat de la ideea structurii tripartite menționate de Sibelius însuși în planurile sale inițiale. Dar nici una dintre aceste alegeri nu subminează felul în care forma se creează și se dezvoltă din ea însăși, din ideile muzicale care se transformă continuu. Sibelius combină aici elemente de formă de sonată cu elemente de scherzo, parte lentă, rondo, coda simfonică, fără însă a lăsa impresia unei succesiuni episodice, ci, din contră, topind granițele dintre pînă acum individualizatele secțiuni ale unei lucrări multipartite. Printre particularitățile acestei simfonii stă modul în care Sibelius manipulează timpul prin trecerile de la un tempo la altul, de la Adagio la Allegro sau de la Presto înapoi la Adagio.

Esa-Pekka Salonen (1958, Helsinki)

Helix (2005)

Scrisă în urma unei comenzi a Festivalului BBC Proms și interpretată pentru prima dată în august 2005 de către Orchestra Mondială pentru Pace, piesa dirijorului și compozitorului finlandez Esa-Pekka Salonen este o sinteză de aproximativ nouă minute a stilului de compoziție al autorului ei. Titlul trimite la forma pe care Salonen însuși o descrie drept „o spirală sau un arc”. Muzica se dezvoltă printr-un proces de accelerare treptată a tempoului, în care însă valorile de note devin tot mai lungi. „Prin urmare, doar relația materialului cu pulsația se schimbă, nu neapărat impresia vitezei înseși. De aici metafora spiralei: materialul (care constă în principal din două faze diferite) este împins în cercuri concentrice care se îngustează continuu pînă cînd muzica atinge un punct în care trebuie să se oprească pentru că nu mai are unde să meargă.” Întreg procesul este construit în mod rigid, după cuvintele lui Salonen, amintind de abordările similare din *Boleroul* de Ravel sau *Pacific 231* de Honneger. Nu lipsesc contrastele de expresie, ca dialogul pastoral între piccolo și contrafagot de la început în opoziție cu reluarea lui la cornii și trompetele în *fortissimo*.

Orchestra Națională de Tineret a Germaniei

Fondată în 1969 la Bonn, Orchestra Națională de Tineret a Germaniei este formată, prin tradiție, din muzicieni cu vârste între 14-19 ani.

De-a lungul existenței, s-a bucurat de îndrumarea unor dirijori de talie mondială, ca Herbert von Karajan, Kurt Masur, Gerd Albrecht și Gustavo

Dudamel, dar și de colaborarea cu soliști ca Fazil Say, Christian Tetzlaff și Tabea Zimmermann sau muzicieni ca Sting și Peter Maffay. Din 2013, ansamblul este partener oficial al Orchestrei Filarmonicii din Berlin, iar din 2018 dirijorul emerit este Sir Simon Rattle.

Repertoriul acestei orchestre de elită conține lucrări din toate perioadele stilistice, acordând o importanță deosebită muzicii contemporane și primelor audiții ale muzicilor noi. Ansamblul a cântat pe scene din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud.

Clemens Schuldt

Unul dintre cei mai de succes tineri dirijori ai Germaniei, Clemens Schuldt este dirijorul principal al Orchestrei de Cameră din München. Este apreciat pentru interpretările originale ale repertoriului clasic și romantic german, în egală măsură îndreptându-și atenția și spre lucrări mai puțin cunoscute și creații muzicale contemporane. Printre cele mai importante momente ale acestei stagiuni se numără premierele mondiale ale unor lucrări de Thomas Adès, Hans Abrahamsen, Beat Furrer și Juste Janylyté, turneele la Katowice și la Mozartfest Würzburg. Printre orchestrele pe care le-a dirijat se numără Orchestrele Simfonice din Stavanger, Québec, Bournemouth, Barcelona, Kyoto, Tasmania, Carolina de Nord, Oregon, Orchestrele Filarmonicilor din Turku, Strasbourg, Reutligen, Bamberg, Bremen, Tapiola Sinfonietta, Konzerhausorchester Berlin, Orchestre National du Capitole de Toulouse,

foto: Marco Borggreve

Orchestre de la Suisse Romande, Orchestra Națională Regală a Scoției, Orchestrele Simfonice Radio ale WDR, SWR și ORF, Orchestra Simfonică Națională Radio a Poloniei, Filarmonica BBC.

Activitatea în domeniul operei cuprinde, la rândul ei, câteva evenimente importante, ca debutul la Bienala de la Veneția, unde a dirijat opera *Written on Skin* de George Benjamin, cu Orchestra Simfonică Națională RAI. De asemenea, a dirijat *Così fan tutte* de Mozart, *Norma* de Bellini, *Armida* de Gluck, *Faust* de Gounod, *Rigoletto* de Verdi și *Olandezul zburător* de Wagner la teatrele lirice din Mainz, Innsbruck, Gelsenkirchen și Osnabrück.

Născut la Bremen, Clemens Schuldt a fost violonist în Orchestra Gürzenich din Köln și Deutsche Kammerphilharmonie din Bremen. A studiat apoi dirijatul la Düsseldorf, Viena și Weimar, iar cariera lui internațională a început odată cu câștigarea Concursului de Dirijat „Donatella Flick” de la Londra, în urma căruia a fost, timp de un an, asistent al Orchestrei Simfonice din Londra. Din stagiunea 2023/2024, Clemens Schuldt va fi director muzical al Orchestrei Simfonice din Québec.

Martynas Levickis

Unul dintre cei mai importanți acordeoniști de la ora actuală, Martynas Levickis este câștigător a peste 30 de premii internaționale și primul acordeonist care a înregistrat un album cu casa de discuri Decca Classics. A colaborat cu Orchestra Simfonică Radio din Frankfurt, Orchestra Simfonică din Birmingham, Orchestra Filarmonicii Naționale

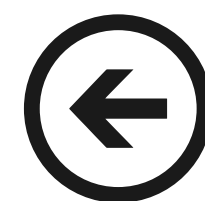

din Vilnius, Filarmonica Nord-Germană din Rostock, Orchestra Simfonică din Bilkent, Manchester Camerata Geneva Camerata, Orchestra de Cameră a Lituaniei, a cântat în săli ca Royal Albert Hall, Wigmore Hall, Auditorio Nacional din Mexic, Centrul de Arte din Seoul și a fost invitat la festivalurile din Bath, Dresda, Bremen, Festivalul „Bach” din Turingia, Festivalul de Jazz din Edinburgh, Festivalul de Muzică de Cameră din Utrecht, Festivalul „Primăvara de la Heidelberg”, MDR-Musiksommer, Festivalurile de la Schleswig-Holstein și Mecklenburg-Vorpommern. Vara aceasta debutează la Festivalurile de la Grafenegg și Rheingau și susține concerte cu Orchestra de Cameră din Stuttgart și NDR Radiophilharmonie.

Printre muzicienii cu care a colaborat îi regăsim pe Iveta Apkalna, Benjamin Appl, Andrés Orozco-Estrada, David Garret, Anu Tali, Kian Soltani, Harriet Krijgh și Avi Avital. Succesul său pe scenă este completat de activitatea de pedagog, dirijor și compozitor. A fondat o academie pentru compozitori de muzică pentru acordeon, timp de câțiva ani organizând un festival la Vilnius. De asemenea, a fondat Mikroorkéstra, un ansamblu de cameră cu membri din Lituania, cu care susține numeroase concerte în calitate de dirijor și solist.

26 iulie / Miercuri

înapoi la
program

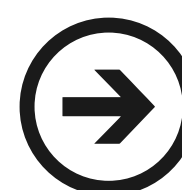
Ziua

7 / 7

PIAȚA MARE

20:00 CONCERT EXTRAORDINAR DE ÎNCHIDERE

Filarmonica de Stat „Transilvania”
Gabriel Bebeșelea *dirijor*

În program lucrări de: Carl Filtsch, Ján Levoslav Bella,
Ludwig van Beethoven, György Ligeti

20:00 CONCERT EXTRAORDINAR DE ÎNCHIDERE

Orchestra Filarmonicii de Stat „Transilvania”
Gabriel Bebeșelea *dirijor*

Carl Filtsch Uvertura în Re major

Ján Levoslav Bella Uvertura operei *Wieland fierarul*

Ludwig van Beethoven Simfonia nr. 8 în Fa major, op. 93

1. Allegro vivace e con brio

2. Allegretto scherzando

3. Tempo di menuetto

4. Allegro vivace

György Ligeti *Concert românesc*

Carl Filtsch (1830, Sebeș – 1845, Veneția)
Uvertura în Re major (1841)

Mozart, Mendelssohn, Chopin, Liszt, Prokofiev: sînt doar cîteva nume de compozitori-interpreți pentru care există sintagma „copilminune”. Pe lista acestora se regăsește și numele lui Carl Filtsch, pianist și compozitor transilvănean de descendență maghiaro-germană, un talent fenomenal care a uluit lumea muzicală a Europei jumătății secolului al XIX-lea. A studiat la Viena, mulțumită sprijinului familiei Bánffy. Era permanent invitat în saloanele aristocratice, dar și la Curtea Imperială, unde cînta la patru mîini cu Franz Joseph, cel carea urma să devină monarh. Și-a făcut intrarea în lumea muzicală internațională nici mai mult, nici mai puțin decît pe celebra scenă a Musikverein Viena, cînd avea 11 ani. Au urmat apoi alte concerte la Viena, Pesta și în Transilvania înainte de plecarea la Paris, unde și-a continuat studiile cu Chopin și Liszt. Era deja anul 1843, iar în capitala franceză Filtsch cînta des în diferite cercuri private; în vara aceluiași an, a plecat la Londra, unde a cîntat în fața Reginei Victoria, la Palatul Buckingham. Au urmat numeroase alte concerte, în special în Viena, însă s-a îmbolnăvit de tuberculoza ce avea să-i fie fatală, în ciuda tratamentelor urmate la Veneția, unde a și murit.

Catalogul său de lucrări numără 25 de compoziții cunoscute și făcute publice prin intermediul pianistului și muzicologului Ferdinand Gajewski și cuprinde, de pildă, nocturne, impromptuuri, preludii, studii și un concert pentru pian.

Ján Levoslav Bella (1843, Liptovský Mikuláš – 1936, Bratislava)
Uvertura operei *Wieland fierarul* (1890)

Scrisă la Sibiu, pe parcursul unui deceniu, opera *Wieland fierarul* a fost inspirată din legenda eroului omonim, iar libretul a fost scris de Oskar Schlemm, după schițele lui Richard Wagner. Libretul a fost mai apoi tradus în slovacă, iar opera a fost prezentată la Teatrul Național Slovac din Bratislava, în 1926. Succesul de care s-a bucurat s-a datorat și faptului că a fost prima reprezentație în slovacă a unei opere.

Legenda lui Wieland este spusă în *Edda*, un poem de mitologie nordică, scris în secolul al XIII-lea. Fii ai unui navigator și ai unei sirene și nepoți ai regelui Norvegiei, Wieland și cei doi frați ai lui capturează și se căsătoresc cu trei fecioare lebede. În cea de-a doua parte a legendei, Wieland însuși este capturat de regele Suediei și forțat să lucreze ca fierar, construind arme și bijuterii. Dar Wieland își pregătește răzbunarea: se apropie de fiii regelui, pe care îi ucide, apoi le transformă craniile în cupe pe care le trimite tatălui lor, ochii în bijuterii pentru regină și dinți în coliere pentru prințesă; îi violează fiica și o lasă însărcinată. În cel din urmă, după savurarea acestei crunte pedepse, dispare în zbor.

În schițele de libret lăsate de Wagner, povestea se concentrează pe Schwanhilde, fiica unei muritoare și a unui rege fermecat, cu origini misterioase. Schwanhilde și surorile sale zboară sub formă de lebede pînă într-o zi cînd, rănită de o săgeată, Schwanhilde cade și este salvată de Wieland. Cei doi se căsătoresc, iar Schwanhilde renunță la aripi și la inelul său magic. Dușmanii lui Wieland, neamul Neiding (cărui îi aparținea și Hunding, soțul Sieglindei – personaje din tetralogia wagneriană *Inelul nibelungilor*), fură inelul, o răpesc pe Schwanhilde și le distrug casa, iar apoi îl capturează pe Wieland. Însă fierarul își face aripi și reușește să fugă cu Schwanhilde, după ce distruge casa inamicilor săi.

Ludwig van Beethoven (1770, Bonn – 1827, Viena)
Simfonia nr. 8 în Fa major, op. 93 (1822)

Comentariile despre simfoniile lui Beethoven, pe parcursul secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea au fost, în mare parte, dominate de clișee: cele cu număr par erau privite drept conservatoare și interiorizate, în timp ce simfoniile impare erau considerate radicale și extrovertite. Această viziune a fost depășită, întrucît nici una dintre simfoniile beethoveniene nu e conservatoare – sau, cel puțin, nu era

la momentul în care au fost scrise. Muzica lui Beethoven este, în fapt, aproape infinită în varietatea ei și conține, în același timp, o serie de legături organice în limbaj: de exemplu, Simfonia nr. 2 prefigurează toate celelalte lucrări de gen pe care Beethoven avea să le scrie, iar lumea sa rezonază în special cu Simfoniile nr. 4, 6 și 8. Simfoniile nr. 2 și nr. 8 formează, astfel, o pereche din punct de vedere al conținutului de idei, explorând aceleași teritorii emoționale. Deși sînt ferm ancorate în ideologia clasică, ele depășesc modelele clasice în puncte esențiale. Apoi, Simfonia nr. 9 a schimbat definitiv cursul istoriei muzicii și al acestui gen: într-un fel sau altul, tot ceea ce a urmat după Beethoven s-a raportat la el și la realizările lui fără precedent.

Dar aceste preconcepții nu au fost întru totul fără o explicație, pe care o găsim dacă ne uităm la reacția publicului din timpurile lui Beethoven. Simfonia a opta a fost cîntată pentru prima dată în februarie 1814, într-un concert în care s-au mai interpretat Simfonia a șaptea și *Victoria lui Wellington*, piesă scrisă de Beethoven cu ocazia victoriei Ducelui de Wellington asupra trupelor lui Napoleon, în Bătălia de la Vittoria. Ambele lucrări se bucuraseră deja de succes, iar alăturarea lor cu Simfonia a opta a pus-o pe aceasta din urmă într-o poziție dezavantajată: nu avea nici expansivitatea Simfoniei a șaptea, nici spectaculozitatea *Victoriei*. Publicul și criticii au primit-o cu rețineră, justificat cînd ne gîndim la cît de mari erau așteptările de la un compozitor ca Beethoven. Fără îndoială, Simfonia a opta e mai puțin îndrăzneată, dar ea încheie o perioadă extrem de productivă din viața lui Beethoven. Cea de-a noua a urmat de-abia zece ani mai tîrziu.

Prima parte, concisă și pe alocuri comică, surprinde în special prin armoniile și relațiile tonale neobișnuite. Cea de-a doua parte are similitudini neîndoielnice cu Simfonia *Ceasul* de Haydn, prin imitarea ticăitului neîntrerupt. Caracterul de scherzo al ei înlocuiește ceea ce ar fi trebuit să fie o mișcare lentă și determină ca partea a treia să fie nu un scherzo, cum ar fi fost uzual, ci un menuet, a cărui modă trecuse, în mod ironic, odată cu Beethoven însuși – care-l înlocuise în simfonii întocmai cu scherzoul. Finalul este unul rapid, dinamic și energic, iar Coda lui este una dintre cele mai substanțiale și dezvoltate din lucrările lui Beethoven.

György Ligeti

Concert românesc (1951)

Parțial bazat pe repertoriul de muzică tradițională românească, cercetat de Ligeti în 1949 la Institutul de Folclor din București, parțial pe material

compus de el în spiritul acestei muzici, *Concertul românesc* se înscrie pe linia lucrărilor a căror origine se regăsește în stratul muzical arhaic. Întocmai ca Bartók și Kodály, Ligeti a asimilat de foarte timpuriu elementele caracteristice muzicii tradiționale din Transilvania sa natală, fascinat fiind, de copil, de muzicanții de la sate. „Am crescut într-un mediu în care se vorbea maghiară, în Transilvania”, spunea Ligeti. „În timp ce limba oficială era româna, doar în școala gimnazială am învățat să vorbesc această limbă care părea atît de misterioasă pentru mine, cînd eram copil. Aveam trei ani cînd am auzit pentru prima dată muzică folclorică românească, un cîntăreț la bucium în Munții Carpați...” Mai tîrziu, Ligeti își amintea despre perioada în care a compus *Concertul românesc*:

”

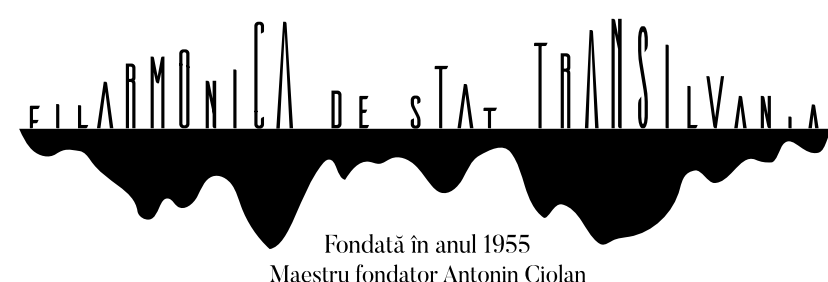
„În 1949, cînd aveam 26 de ani, am învățat cum să transcriu cîntece populare de pe cilindrii de ceară de la Institutul de Folclor din București. Multe din aceste melodii mi-au rămas în minte și au dus, în 1951, la compunerea *Concertului românesc*. Cu toate acestea, nu tot ce este în el e pur românesc, căci am și inventat elemente în spiritul formațiilor satești. Mai tîrziu am putut asculta piesa într-o repetiție la Budapesta – o interpretare publică fusese interzisă. Sub dictatura lui Stalin, chiar și muzica folclorică era admisă doar într-o formă «corectă politic», cu alte cuvinte, dacă era închisă în haina strîmtă a realismului socialist... Modul ciudat în care formațiile de la sate își armonizau muzica, adesea plin de disonanțe și «împotriva curentului», era privit ca incorect. În a patra mișcare a *Concertului românesc* există un pasaj în care un *fa diez* este auzit în contextul lui *Fa major*. A fost de ajuns ca responsabilii pentru arte să interzică întreaga piesă.”

Prima audiție a trebuit să aștepte pînă în 1971.

Concertul este structurat în patru mișcări care se succedă fără pauză. În cea de-a treia, Ligeti caută să reproducă sonoritatea buciumului, cerînd corniștilor să folosească acordajul natural, fără valve – o idee care a traversat apoi muzica sa din anii '80-'90. Ultima parte ne aduce aproape de Bartók, prin inspirația din exuberantele dansuri românești pe care le-a prelucrat, ca în finalul *Concertului* pentru orchestră.

Orchestra Filarmonică de Stat „Transilvania”

Fondată în 1955 de maestrul Antonin Ciolan, Orchestra Filarmonică de Stat „Transilvania” se bucură de o poziție privilegiată pe scena muzicală a României. Orchestra a concertat în săli și festivaluri prestigioase, inclusiv Musikverein Viena, Auditorium Parco della Musica din Roma, Festivalul de la Lucerna, Festivalul „George Enescu” de la București, Festivalul „La Folle Journée” din Tokyo, Festivalul „Eufonie” din Varșovia, festivaluri din Istanbul, Santander, Strasbourg, Bratislava, Berlin, Interlaken etc.

De-a lungul existenței, orchestra a colaborat cu unii dintre cei mai renumiți dirijori și soliști: Kurt Masur, Witold Lutosławski, Carlo Zecchi, Yannis Xenakis, Krzysztof Penderecki, Sir John Pritchard, Lawrence Foster, John Axelrod, Jörg Widmann, Dennis Russell Davis, Sviatoslav Richter, Radu Lupu, Ruggieri Ricci, Valentin Gheorghiu, Silvia Marcovici, José Carreras, Angela Gheorghiu, Ruxandra Donose, Roberto Alagna, Philippe Entremont, David Grimal, Sayaka Shoji, Simon Trpčeski și mulți alții.

În discografia Orchestrei Filarmonică „Transilvania” se regăsesc peste 120 de înregistrări, care reflectă repertoriul variat, de la lucrări baroce la muzică contemporană, inclusiv integrala simfoniilor de Brahms și Bruckner. În anul 2021, casa de discuri Pentatone a lansat înregistrarea de studio a operei *Fata din Vestul Sălbatic* de Puccini, sub bagheta lui Lawrence Foster. Două alte discuri (unul cu lucrări de Bartók și Kodály, celălalt cu arii din opere) vor fi lansate sub aceeași prestigioasă marcă.

Deși accentul este pus, evident, pe repertoriul simfonic și vocal-sinfonic, orchestra abordează și opere. Remarcabile sînt interpretările operelor *Oedipe* de Enescu (Festivalul de la Lucerna), *Simone Boccanegra* de Verdi și *Don Giovanni* de Mozart (Festivalul de la Santander). Printre cele mai recente realizări sînt interpretările în concert ale operelor wagneriene *Aurul Rinului* și *Valkiria* (sub bagheta lui Gabriel Bebeșelea) și cea a operei pucciniene *Fata din Vestul Sălbatic* (sub conducerea lui Lawrence Foster, dirijorul principal invitat al Orchestrei începînd din stagiunea 2022/2023).

Gabriel Bebeșelea

Gabriel Bebeșelea este dirijor principal al Filarmonicii „George Enescu” din București. Între 2016/2023 a fost dirijor principal al Filarmonicii de Stat „Transilvania” din Cluj-Napoca. În 2023, pe perioada Capitalei Europene a Culturii, Gabriel Bebeșelea deține titlul de Dirijor în Rezidență al Filarmonicii „Banatul” din Timișoara. Pe lîngă aceste poziții, este invitat al unor orchestre precum Royal Philharmonic Orchestra Londra, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Konzerthausorchester Berlin, Orchestra Simfonică din Barcelona, Orchestra Simfonică din Castilla și León, Orchestre National du Capitole de Toulouse, Singapore Symphony Orchestra, Tonkünstler-Orchester, Ulster Orchestra și Bochumer Symphoniker.

Printre momentele importante ale acestei perioade se numără debutul său cu Orchestre Philharmonique de Marseille, un turneu alături de PKF-Prague Philharmonia, înregistrări cu Tonkünstler-Orchester și înregistrări cu Bamberger Symphoniker. Alături de Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Gabriel Bebeșelea a înregistrat în premieră mondială pe CD oratoriul *Strigoii* și *Pastorale-Fantaisie pour petit orchestre* (ediție editată de el) de George Enescu.

Gabriel Bebeșelea a dirijat în săli de concerte importante, precum Musikverein din Viena, Konzerthaus din Berlin, Elbphilharmonie Hamburg, Cadogan Hall din Londra, Palace of Arts din Budapesta și Auditorium Parco della Musica din Roma. Printre soliștii cu care colaborează se numără Sarah Chang, Ray Chan, Sayaka Shoji, Leticia Moreno, Alexandru Tomescu, François Leleux, Sir Stephen Hough, Simon Trpčeski, Robert Levin, Lucas și Arthur Jussen, Alexandra Dariescu, Daniel Ciobanu, Ruxandra Donose etc.

Gabriel Bebeșelea este cunoscut pentru activitatea sa în cercetarea și redescoperirea manuscriselor și este responsabil pentru descoperirea mai multor capodopere muzicale uitate sau neglijate. În 2017, pentru a aduce la lumină o astfel de muzică, a înființat ansamblul de muzică veche și nouă „Musica Ricercata”. În afară de faptul că este director artistic

---

al acestui ansamblu, începând cu anul 2019, este director artistic al Festivalului „Musica Ricercata” din orașul său natal, Sibiu.

Un dirijor notabil de operă, Gabriel Bebeșelea a fost numit Dirijor Principal al Operei din Iași în 2011, devenind cel mai tânăr șef de orchestră într-o astfel de postură din România, ocupând aceeași poziție și la Opera Națională Română din Cluj în 2015. În 2011, Gabriel Bebeșelea a obținut o bursă la renumita Orchestră Regală Concertgebouw din Amsterdam, unde a avut posibilitatea să participe la repetiții și concerte și să învețe de la câțiva din cei mai importanți dirijori ai zilelor noastre: Mariss Jansons, Bernard Haitink, Herbert Blomstedt, Christoph von Dohnányi, Philippe Herreweghe, David Zinman și Eliahu Inbal.

Născut în 1987, Gabriel Bebeșelea este câștigător al concursurilor de dirijat „Lovro von Matačić” (2015) și „Jeunesses Musicales” (2010). Absolvent al studiilor de licență la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, la clasa maestrului Petre Sbârcea, și al celor de masterat cu maestrul Horia Andreescu, la Universitatea Națională de Muzică București, Gabriel Bebeșelea a absolvit și studiile postuniversitare la Universitatea de Muzică și Artele Spectacolului din Viena, la clasa Prof. Mark Stringer.

– Programe de sală de Oana Andreica

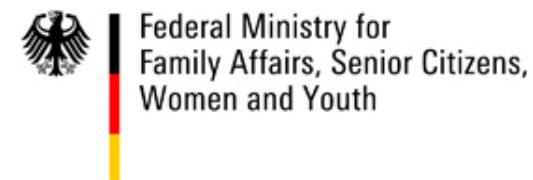
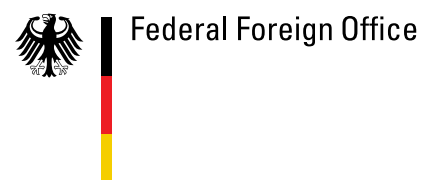
Parteneri

HUMANITAS

ECCLESIA CATHOLICA ROMANA SANCTI FRANCISCI ASSISIENSIS

Parteneri Media

Sponsori

BANCA TRANSILVANIA®

